ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Zhodnocení připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na řešení mimořádných událostí

Evaluation of Readiness of Primery School Pupils in Kladno Region to deal with Emergency Situations

Bakalářská práce

Studijní program: Bezpečnost a ochrana obyvatelstva

Autor bakalářské práce: Klára Opatrná

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Bc. Filip Dostál, MPA

Kladno 2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	**Opatrná**	Jméno:	**Klára**	Osobní číslo:	**510575**
Fakulta:	**Fakulta biomedicínského inženýrství**				
Garantující katedra:	**Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**				
Studijní program:	**Bezpečnost a ochrana obyvatelstva**				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:

Zhodnocení připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na řešení mimořádných událostí

Název bakalářské práce anglicky:

Evaluation of Readiness of Primery School Pupils in Kladno Region to Deal with Emergency Situations

Pokyny pro vypracování:

Předmětem bakalářské práce bude analýza připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na mimořádné události. V teoretické části budou definovány klíčové pojmy a shrnuta problematika ochrany obyvatelstva, mimořádných událostí, integrovaného záchranného systému. Práce se dále bude zabývat preventivně výchovnou činností, vzdělávacími programy, a bude popsána požární prevence na základních školách. Praktická část bude zpracována s využitím kvantitativního výzkumu realizovaného formou dotazníkového šetření (přibližně 200 respondentů), cíleného na žáky vybraných základních škol kladenského regionu. Výstupem bakalářské práce bude zhodnocení připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na mimořádné události a na jeho základě bude posouzena efektivita vzdělávání a preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva a navrženo zlepšení těchto vzdělávacích metod.

Seznam doporučené literatury:

[1] ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ, Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb. , ed. 2., V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019, ISBN 978-80-7385-220-7
[2] KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, FOLWARCZNY, Libor, KRATOCHVÍLOVÁ, Danuše, ml., Ochrana obyvatelstva, ed. 2, Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013, 177 s., ISBN 978-80-7385-134-7
[3] PLUCKOVÁ, Irena a kol., Jak se zachovat, když...: učebnice pro 2. stupeň ZŠ vztahující se k osvojování účelného chování při mimořádných událostech a při ohrožení v každodenních rizikových situacích, Brno: Nová škola, 2016, ISBN 978-80-7289-746-9

Jméno a příjmení vedoucí(ho) bakalářské práce:

Mgr. et Mgr. Bc. Filip Dostál

Jméno a příjmení konzultanta(ky) bakalářské práce:

Datum zadání bakalářské práce: **14.02.2024**
Platnost zadání bakalářské práce: **20.09.2025**

doc. Mgr. Zdeněk Hon, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. MUDr. Jozef Rosina, Ph.D., MBA
děkan

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem Zhodnocení připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na řešení mimořádných událostí vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů, které uvádím v seznamu bibliografických odkazů. Prohlašuji, že tato práce je přesnou kopií odevzdané elektronické verze.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně dne 02.05.2024

…….

Klára Opatrná

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu své bakalářské práce, panu Mgr. et Mgr. Bc. Filipovi Dostálovi, MPA, za cenné rady, připomínky a ochotu při vedení mé bakalářské práce. Ráda bych poděkovala také vedení Základní školy Kladno, Ukrajinská, 2447, Základní školy Kladno, Amálská, 2511, Základní školy Kladno, Jiráskova 457, a Základní školy Kladno, Zdeňka Petříka 1756, za umožnění provedení dotazníkového šetření. Na závěr chci poděkovat své rodině za podporu a pomoc nejen při zpracovávání bakalářské práce, ale i během celého studia.

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá zhodnocením připravenosti žáků základních škol kladenského regionu na mimořádné události.

Cílem bakalářské práce je zhodnotit připravenost žáků základních škol kladenského regionu na mimořádné události a na základě tohoto zhodnocení posoudit efektivitu vzdělávání a preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva.

Teoretická část se zabývá problematikou ochrany obyvatelstva, mimořádných událostí a integrovaného záchranného systému. Tato část je také zaměřena na popis preventivně výchovné činnosti a vzdělávacích programů. Následně je popsána požární prevence na základních školách.

V praktické části je zvolená problematika řešena použitím kvantitativního výzkumu realizovaného formou dotazníkového šetření cíleného na žáky vybraných základních škol kladenského regionu.

Na základě kvantitativního výzkumu jsou zhodnoceny znalosti žáků. Diskuse je věnována porovnání získaných dat s výsledky jiných autorů. Výstupem práce je posouzení efektivity vzdělávání a preventivně výchovné činnosti a navržení zlepšení vzdělávacích metod.

Klíčová slova

mimořádná událost; ochrana obyvatelstva; požární prevence; preventivně výchovná činnost; vzdělávací programy; základní škola

ABSTRACT

The bachelor thesis deals with the evaluation of the readiness of primary school pupils in Kladno region for emergencies.

The aim of the bachelor thesis is to evaluate the preparedness of pupils of primary schools in the Kladno region for emergencies and on the basis of this evaluation to assess the effectiveness of education and preventive educational activities in the field of population protection.

The theoretical part deals with the issues of population protection, emergency situations and the integrated rescue system. This part also focuses on the description of preventive education activities and training programmes. Subsequently, fire prevention in primary schools is described.

In the practical part, the chosen issue is addressed using quantitative research conducted in the form of a questionnaire survey aimed at pupils of selected primary schools in the Kladno region.

On the basis of the quantitative research the knowledge of the pupils is evaluated. The discussion is devoted to the comparison of the obtained data with the results of other authors. The result of the work is an assessment of the effectiveness of education and preventive educational activities and a proposal for improvement of educational methods.

Keywords

Emergency situation; protection of population; fire prevention; preventive educational activities; educational programme; primary school

Obsah

1 Úvod 9

2 Cíle práce 10

3 Přehled současného stavu 11

3.1 Ochrana obyvatelstva 11

3.1.1 Opatření ochrany obyvatelstva 12

3.2 Mimořádné události 15

3.3 Integrovaný záchranný systém 18

3.3.1 Složky integrovaného záchranného systému 18

3.3.2 Cvičení složek integrovaného záchranného systému 19

3.4 Preventivně výchovná činnost v ochraně obyvatelstva 20

3.4.1 Obsah preventivně výchovné činnosti a možnosti její realizace 24

3.4.2 Cílové skupiny preventivně výchovné činnosti 25

3.5 Vzdělávání v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí 26

3.6 Projekty na podporu vzdělávání 27

3.6.1 Záchranný kruh 27

3.6.2 Vaše cesty k bezpečí 27

3.6.3 Hasík.cz 28

3.6.4 Štěstí přeje připraveným 29

3.7 Požární prevence na základních školách 30

4 Metodika 32

5 Výsledky 33

6 Diskuze 57

7 Závěr 65

8 Seznam použitých zkratek 66

9 Seznam použité literatury 67

10 Seznam použitých obrázků 73

11 Seznam příloh 75

Příloha A: Dotazníkové šetření 76

Příloha B: Procentuální počty odpovědí žáků jednotlivých škol na jednotlivé otázky 79

1 ÚVOD

Bakalářská práce se zabývá připraveností žáků základních škol na řešení mimořádných událostí. Toto téma jsem si vybrala proto, že mimořádným událostem je obyvatelstvo vystavováno velmi často, ať už se jedná o mimořádné události způsobené činností člověka, jako je například teroristický útok, žhářství či hromadné dopravní havárie, nebo události způsobené přírodními vlivy, kam jsou řazeny požáry, záplavy, povodně, vichřice, laviny, zemětřesení a další.

Mimořádné události ohrožují životy, zdraví, majetek i životní prostředí, a nastávají nenadále, tudíž preventivně výchovná činnost v této oblasti je žádoucí. Proto považuji vzdělávání žáků v této oblasti za velmi důležité. Je potřebné začít s výchovnou činností v této oblasti již na základních školách, aby děti již od útlého věku byly vedeny ke správným reakcím během mimořádných událostí. Nejen pro žáky základních škol, ale i pro ostatní obyvatelstvo je nezbytné vědět, jak mimořádným událostem předcházet, jak se v případě jejich vzniku chovat, jak postupovat při jejich řešení, a v neposlední řadě, jak ochránit sebe i své blízké.

V rámci své bakalářské práce chci zjistit, do jaké míry jsou žáci vybraných základních škol kladenského regionu připraveni na mimořádné události. Na základě získaných poznatků chci navrhnout zlepšení vzdělávacích metod v oblasti ochrany obyvatelstva a přípravy na mimořádné události.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je zhodnocení připravenosti žáků vybraných kladenských základních škol na řešení mimořádných událostí. Praktická část je zpracována s využitím kvantitativního výzkumu realizovaného formou dotazníkového šetření cíleného na žáky vybraných základních škol kladenského regionu. Na základě výsledků výzkumu bude posouzena efektivita vzdělávání a preventivně výchovné činnosti a navrženo zlepšení těchto vzdělávacích metod. Výsledky a závěry bakalářské práce budou předány vedení zúčastněných škol, za účelem možnosti posílení preventivních opatření a zlepšení připravenosti žáků na řešení mimořádných událostí.

3 PŘEHLED SOUČASNÉHO STAVU

3.1 Ochrana obyvatelstva

Pojem ochrana obyvatelstva byl díky novým právním normám zaveden v roce 2000. Zákon 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému definuje ochranu obyvatelstva jako „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*." [1; 2, s. 8]

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030 definuje ochranu obyvatelstva jako „*širokou „multiresortní" disciplínu, kterou není možné vysvětlovat a řešit jen jako plnění úkolů civilní ochrany, ale jako soubor činností a úkolů odpovědných orgánů veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob a také občanů, které vedou k zabezpečení ochrany života, zdraví, majetku a životního prostředí, v souladu s platnými právními předpisy.*" [3]

V roce 2020 byl zpracován nový dokument, Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030, jež se obrací na občany. Mezi jeden z cílů této Koncepce tedy patří rozvoj v oblasti zapojení občanů do zajišťování bezpečnosti jak jejich vlastní, tak bezpečnosti jejich blízkých. Na základě Koncepce by mělo dojít k zefektivnění způsobu chování občanů při předcházení mimořádných událostí, a také při jejich řešení. [4]

Životy lidí, zdraví, majetek, životní prostředí, i kulturní hodnoty jsou neustále ovlivňovány hrozbami. Hrozbami je ohrožována veškerá světová populace a společenské dění. Cílem ochrany obyvatelstva je odezva na tyto hrozby. Analýzu hrozeb, které hrozí v České republice, je možné najít ve dvou klíčových dokumentech – v Analýze hrozeb pro Českou republiku a v Bezpečnostní

strategii České republiky. Existují různé druhy hrozeb, primárně jsou hrozby děleny na naturogenní a antropogenní. [5, s. 46]

Naturogenní či také přírodní hrozby jsou způsobovány přírodními ději, jako jsou například vydatné srážky, zemětřesení, či povodně. Tento druh hrozeb není ovlivňován lidskou činností. [5, s. 46]

Naturogenní hrozby se dělí na biotické a abiotické. Biotické hrozby jsou způsobeny živou přírodou, jedná se o epidemii, epifytii a epizootii. Oproti tomu do abiotických hrozeb, jež jsou způsobeny neživou přírodou, se řadí meteorologické hrozby (např. povodeň, extrémní vítr či rozsáhlé požáry) a geologické hrozby (např. zemětřesení, tsunami či vulkanická činnost. [5, s. 46; 6]

Druhou skupinou hrozeb jsou hrozby antropogenní, které jsou zcela ovlivňovány lidskou činností. Analýza hrozeb pro Českou republiku člení antropogenní hrozby do tří kategorií. První kategorií jsou technogenní hrozby, jimiž jsou často havárie. Tyto hrozby mohou být následkem lidské nedbalosti. Jako příklad lze uvést radiační havárie, úniky nebezpečných chemických látek nebo narušení dodávek pitné vody velkého rozsahu. Do druhé skupiny patří migrační vlny velkého rozsahu a narušování zákonitosti velkého rozsahu (včetně terorismu). Tyto hrozby se nazývají sociogenní. Poslední kategorií jsou ekonomické hrozby, které mají hospodářský charakter. [6]

3.1.1 Opatření ochrany obyvatelstva

Mezi hlavní opatření k ochraně obyvatelstva patří varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití. [7, s. 71]

3.1.1.1 Evakuace

Dle vyhlášky 380/2002 Sb. se evakuací zabezpečuje „*přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí.*“ [8] „*Evakuace se provádí z míst ohrožených mimořádnou událostí do míst, která zajišťují pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování, pro zvířata ustájení a pro věci uskladnění.*“ [8]

Evakuace je mimořádný postup, který se aplikuje pouze tehdy, kdy není možné zajistit ochranu obyvatelstva jinými prostředky. Realizuje se při očekávání významného či dlouhodobého zhoršení životních podmínek. Toto zhoršení může být způsobeno například přírodní pohromou či průmyslovou havárií. Evakuační opatření se z velké části uplatňují ještě před vznikem krizové situace, nebo v její prvotní fázi. [5, s. 126]

Je nezbytné evakuovat všechny občany, kteří se nachází na místě ohroženém mimořádnou událostí, kromě osob, které se budou zapojovat do vykonávání záchranných pracích, řízení evakuace, nebo v ohroženém prostoru budou zabezpečovat jinou naléhavou činnost, kvůli které není možné z ohroženého místa odejít. Preferenčně dochází k evakuaci dětí do 15 let, pacientů zdravotnických zařízení, klientů sociálních zařízení, handicapovaných osob a osob doprovázejících výše zmíněné skupiny lidí. [9, s. 31]

O evakuaci jsou vždy lidé obeznámeni a je jim sdělen způsob, jakým se mají evakuovat, kam se mají dostavit. Pokud je nařízena evakuace či vznikne taková mimořádná událost, při níž je nutné opustit obydlí, je důležité mít k dispozici připravené evakuační zavazadlo. Evakuační zavazadlo představuje batoh,

cestovní taška či kufr, do kterého si každý člen rodiny přichystá potřeby, které jsou zásadní pro přežití. [10, s. 9]

3.1.1.2 Varování

Jedním ze zásadních faktorů, které vedou ke zdařilému vykonání opatření ochrany obyvatelstva, je včasná a správná realizace varování a prvotního tísňového informování obyvatelstva. V České republice je používán jediný varovný signál, nazýván všeobecná výstraha. Tento kolísavý signál trvá 140 sekund, může být opakovaně spuštěn třikrát, vždy v tříminutových intervalech. Jakmile signál dozní, přichází mluvená tísňová informace. Jedná se o sdělení, pomocí kterého jsou občané vyrozuměni o hrozící či již nastalé mimořádné události. [5, s. 91; 10, s. 7]

Dalším v České republice praktikovaným signálem je požární poplach. Nejedná se ale o varovný signál, nýbrž o signál používaný s účelem svolávání jednotek požární ochrany. Pravidelně každou první středu v měsíci v pravé poledne lze slyšet nepřetržitý zvukový signál trvající 140 sekund. Během něj probíhá akustická zkouška funkčnosti jednotného systému varování a vyrozumění v celé České republice. [10, s. 8; 11, s. 75]

3.1.1.3 Ukrytí

Může nastat situace, kdy je kvůli zajištění bezpečnosti nezbytné ukrytí. Účelem ukrytí je zabezpečení ochrany před nepříznivými dopady mimořádných událostí, především v případě, kdy jsou občané vystaveni nebezpečným látkám, které by mohly ovlivnit lidský organismus. Používány jsou přednostně improvizované úkryty, například vhodné části bytů, domů, jejichž ochranné funkce jsou zefektivněny dalšími úpravami. [10, s. 8; 12, s. 184]

3.1.1.4 Nouzové přežití

K přečkání doby, kdy je obyvatelstva zasaženo mimořádnou událostí, slouží opatření nouzového přežití. Tato opatření následují většinou po evakuaci obyvatelstva a jsou prováděna přímo v oblasti, která je postihnuta mimořádnou událostí. [13] Do těchto opatření je zahrnuto *„nouzové ubytování, nouzové zásobování potravinami, nouzové zásobování pitnou vodou, nouzové dodávky energií, nouzové základní služby obyvatelstvu, organizování humanitární pomoci, rozdělení odpovědnosti za provedení opatření pro nouzové přežití obyvatelstva.“* [14]

3.2 Mimořádné události

Mimořádná událost je definována jako *„škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací“*. [1]

Mimořádná událost představuje situaci, která je náhlá, neočekávaná, či obtížně předvídatelná. Mohou nastat různé druhy mimořádných událostí. Jedním z druhů mimořádných událostí jsou živelní pohromy, jež jsou způsobeny přírodními vlivy. Jako příklad lze uvést zemětřesení, sesuvy půdy, povodně či tornáda. Tyto situace se objevují většinou znenadání a jsou mimo jiné nebezpečné i tím, že mohou vyvolat další návazné mimořádné události. Existují dvě varianty ochrany před mimořádnými událostmi způsobenými přírodními vlivy. Prvním možným postupem je aktivní ochrana, konkrétně se jedná např. o budování hrází proti povodním. Druhým možným způsobem jsou pasivní ochranná opatření, mezi něž se řadí např. evakuace či ukrytí. [2, s. 53]

Naopak činností člověka může dojít ke vzniku mimořádných událostí, které jsou označovány jako antropogenní. Mohou být způsobeny buď neúmyslnou činností člověka, neboli selháním lidského faktoru, nebo naopak úmyslným

jednáním. Mezi úmyslně způsobené mimořádné události lze zařadit např. žhářství či teroristický čin. Četnost teroristických útoků, které jsou v nynějším světe velmi řešenou problematikou, naneštěstí narůstá. [2, s. 73]

Udáváno je velké množství definic terorismu, jedna z nich tvrdí, že terorismus je předem připravené, promyšlené a organizované násilí. Teroristické útoky, jež jsou vysoce nebezpečné, bezohledné a brutální, jsou prioritně směřovány proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat u těchto osob strach, prostřednictvím kterého poté teroristé dosahují svých cílů. [15; 16, s. 409]

S nepřetržitou modernizací chemických procesů a technologií dochází ke vzniku havárií, jež jsou často spojené s únikem nebezpečných látek. Takováto havárie nastává nebo její vypuknutí představuje hrozbu v důsledku manipulace, výroby, přepravy, skladování či zpracování nebezpečných látek. Uvedená situace představuje riziko vážného poškození nebo ohrožení života a zdraví občanů, hospodářských zvířat, životního prostředí a majetku. Za důvod zrodu popsané havárie se nejčastěji považuje nerespektování stanovených předpisů či závada na technických mechanismech. [5, s. 173; 2, s. 67]

Nejrizikovější havárie jsou takové, při kterých dochází k úniku látek, které jsou explozivní, hořlavé, toxické či jinak zdraví škodlivé. Kupříkladu může dojít k radiační nehodě či radiační havárii, jež se pojí s nadměrným únikem radioaktivních látek či ionizujícího záření do životního prostředí. Takový únik nelze překonat silami a prostředky zaměstnanců provádějících činnost v okamžiku vzniku radiační mimořádné události. [2, s. 72; 17] Rozdíl mezi radiační nehodou a radiační havárií spočívá v tom, že radiační havárie *„vyžaduje zavedení neodkladných ochranných opatření pro obyvatelstvo“* [18], kdežto radiační nehoda *„nevyžaduje zavedení neodkladných ochranných opatření pro obyvatelstvo.“* [18]

Dopady mimořádných událostí jsou omezovány díky legislativním a organizačním opatřením. Analýzou a následným zdoláváním mimořádných událostí se zabývají složky integrovaného záchranného systému (IZS). K minimalizaci důsledků těchto událostí může přispět také obyvatelstvo. Z toho důvodu je pro občany nezbytné, aby byli obeznámeni s pravděpodobnými nebezpečími, a aby věděli nejen jak chránit sami sebe, ale i jak pomoci svým rodinným příslušníkům či jiným lidem. [10, s. 5]

Tísňová linka se volá výhradně v situaci, kdy je nezbytná pomoc zdravotnické záchranné služby, hasičského záchranného sboru (HZS) či policie. Při volání je vhodné nalézt nerušené místo, jestliže je to možné. Klíčové doporučení Hasičského záchranného sboru zdůrazňuje, aby volající mluvil beze spěchu, srozumitelně, představil se, a vylíčil operátorovi, co se stalo, a kde se to stalo. Telefon volající nezavěšuje, pokud k tomu není vyzván. [19; 20]

Prvotní je ochrana života a zdraví, ochrana majetku je až druhořadá. Pokud nastane mimořádná událost, považuje se za podstatné upozornit na nebezpečí další osoby, například sousedy, a být nápomocen dětem, jedincům v pokročilejším věku či handicapovaným lidem. Ohrožené osoby by měly usilovat o nabytí nových pravdivých a ověřených faktů o probíhající mimořádné události. Toho lze docílit například sledováním televize či posloucháním rozhlasu. Beze sporu není vhodné rozšiřovat nepodložená sdělení, protože by mohla vést k panice. K dalším zásadám zodpovědného jednání patří neztrácení rozvahy a zároveň nebrání hrozeb na lehkou váhu. [21, s. 208]

Jestliže dojde k takovým okolnostem, kdy se jeví jako nevyhnutelné projít přes kontaminované území, je klíčové omezit vdechování škodlivin, dále si chránit zrak a povrch těla. Nastane-li mimořádná událost ve chvíli, kdy se ohrožení lidé nacházejí v otevřeném prostoru, je zapotřebí, aby našli bezpečné místo pro

ukrytí. Nejlepší variantou je schovat se v nejbližším objektu, v nejvyšším podlaží. [22, s. 65]

3.3 Integrovaný záchranný systém

Integrovaný záchranný systém se v České republice určitým způsobem formuje již od roku 1993. Vyvinul se jako odezva na nutnost spolupráce hasičů, policie, zdravotníků a dalších složek během řešení mimořádných událostí. [23, s. 1] Hlavním právním předpisem je pro integrovaný záchranný systém zákon 239/2000 Sb., podle něhož je definován jako *„koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací“*. [1]

Šíře opatření, realizovaných během mimořádné události, závisí na rozsahu jejích dopadů. K zvládnutí řešení mimořádné události obvykle postačují standartní postupy záchranných sborů, bezpečnostních sborů nebo havarijních služeb. Integrovaný záchranný systém se je do řešení mimořádných událostí zapojen za okolností, které vyžadují vykonání záchranných a likvidačních prací dvěma či více složkami najednou. [23, s. 2]

3.3.1 Složky integrovaného záchranného systému

S ohledem na činnosti vykonávané při záchranných a likvidačních prací jsou rozčleňovány základní a ostatní složky integrovaného záchranného systému. [23, s. 21] Do základních složek jsou zařazeny *„Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky.“* [1] Základní složky jsou hlavním pilířem systému, neboť zabezpečují stálou pohotovost při oznamování vzniku mimořádných událostí na tísňové linky. Krom toho provádí analýzu mimořádných událostí, přesněji řečeno stanovují prognózu ohrožení a odhadují síly a prostředky potřebné k zásahu. Síly a

prostředky základních složek jsou rozloženy po všech krajích České republiky tak, aby bylo umožněno neprodlené provedení zásahu. [23, s. 21-22]

Při nedostatku lidských zdrojů, či z materiálových nebo kvalifikačních důvodů, nemusí základní složky při provádění záchranných a likvidačních prací stačit. V tomto případě začnou působit také ostatní složky. [23, s. 22] Do ostatních složek spadají *„vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil, ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory, ostatní záchranné sbory, orgány ochrany veřejného zdraví, havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby“.* [1] Zahrnutí těchto složek je podmíněno sjednáním dohody o plánované pomoci na vyžádání. [23, s. 22]

Mimořádná událost se může rozvinout do takové míry, že zákonem stanovené pravomoci nejsou dostačující k řešení jejích následků. Posílit pravomoci orgánů, které se zabývají řešením mimořádných událostí, lze pomocí vyhlášení krizového stavu. V tomto případě došlo k tomu, že mimořádná událost se rozvinula v krizovou situaci. Po vyhlášení krizového stavu získají orgány krizového řízení speciální oprávnění. Složky integrovaného záchranného systému po vyhlášení krizového stavu dodržují instrukce toho, kdo krizový stav vyhlásil. [23, s. 3]

3.3.2 Cvičení složek integrovaného záchranného systému

Ve spojení s odbornou přípravou a součinností jednotlivých složek IZS se uskutečňují cvičení, jež jsou koncipována jako taktická nebo prověřovací. Taktická cvičení se konají po předešlé domluvě s participujícími složkami. Účelem těchto cvičení je získání profesní připravenosti členů koordinačních útvarů a velitelů složek IZS při vedení sil a prostředků většího počtu složek IZS. Prověřovací cvičení jsou realizována se záměrem kontroly připravenosti složek IZS k provádění záchranných a likvidačních prací. Toto cvičení může zahrnovat cvičný poplach. [23, s. 66]

Oba typy cvičení se provádí proto, aby byla prověřena komunikace mezi složkami IZS, dále za účelem testování schopnosti velitelů jednotlivých složek zvládat vzniklou mimořádnou událost ve vzájemné spolupráci. Dalším důvodem provádění cvičení je posuzování efektivity přímé spolupráce jednotlivých složek IZS, a také ověření opatření stanovených havarijními plány. [23, s. 67]

3.4 Preventivně výchovná činnost v ochraně obyvatelstva

Preventivní opatření představují různé aktivity a opatření, která jsou zaměřena na plánování, organizaci, vzdělávání a materiální zabezpečení. Jejich hlavním účelem je předcházet možnosti vzniku mimořádných událostí, snižovat pravděpodobnost jejich vzniku nebo minimalizovat jejich dopady v případě, že k nim dojde. Tyto činnosti jsou prováděny před samotným vznikem mimořádné události nebo před okamžikem zveřejnění tísňové informace o jejím nevyhnutelném vzniku. [7, s. 82]

S ochranou obyvatelstva souvisí bezpečnostní vzdělávání, jehož účelem je zajištění toho, aby občané dokázali předcházet mimořádným událostem, a aby věděli, jak si počínat při jejich vzniku. Korektní postup občanů může výrazně přispět k redukování negativních dopadů mimořádných událostí. [24, s. 10]

Hasičský záchranný sbor České republiky vynakládá snahu o předávání faktů o mimořádných událostech a o účelném způsobu jednání při nich všem skupinám společnosti. Občané utváří významnou část systému, sdílí odpovědnost za vlastní ochranu i za pomoc druhým. [25, s. 135]

Pomoc druhým a ochrana sebe samého má největší význam v počáteční fázi mimořádné události, do doby, než se na ohrožené místo dostanou

profesionálové. Osvojení potřebných schopností a způsobů chování obyvatel se neobejde bez jejich proaktivního přístupu. [21, s. 189]

Veřejně známé zkušenosti nasvědčují tomu, že adekvátně poučený člověk dokáže efektivněji zabránit vzniku mimořádné události, zvládne jí kvalitněji čelit a zajistit vlastní bezpečnost i pomoct dalším osobám. V důsledku toho je výchově a vzdělávání přikládána velká váha. Výchova a vzdělávání obyvatelstva tvoří strukturu, která zahrnuje dvě důležité součásti. Klíčovým bodem je stálé vzdělávání obyvatelstva v průběhu běžného vzdělávacího procesu. Mimo to dochází k vykonávání veřejných akcí a projektů, které jsou využívány jako posílení a rozšíření pravidelné výuky. Jedná se o preventivně výchovnou činnost. [25, s. 135; 26]

Preventivně výchovná činnost je definována jako *„souhrn organizačných, technických a provozních opatření a činností“*[27, s. 382], které jsou cílené na výuku dětí a edukaci obyvatelstva, za účelem předcházení možnosti vzniku mimořádné události, či minimalizace nepříznivých následků. Představuje podstatný prvek mechanismu požární ochrany v České republice. [5, s. 177; 7, s. 82]

Nutnost provádět preventivně výchovnou činnost plyne z analýz, které ukazují nárůst případů nedbalosti dětí či neznalosti požární prevence. Motivem pro provádění preventivně výchovné činnosti je také rostoucí množství zásahů, během kterých neuvědomělí lidé zásah znesnadňují a nejsou s to se postarat o vlastní bezpečnost. Aby měla preventivně výchovná činnost smysl, považuje se za žádoucí, aby občané měli ponětí o možných rizicích v prostoru jejich bydliště, měli by dokázat rozpoznat varovný signál “všeobecná výstraha” a ovládat hlavní metody sebeochrany. [5, s. 178]

V preventivně výchovné činnosti je obsažena rozsáhlá škála činností. Kvůli svému rozpětí se neobejde bez spolupráce subjektů státní správy. Na úrovni

státní správy existují tři stupně řízení a uspořádání preventivně výchovné činnosti.[27, s. 382]

První úroveň tvoří Ministerstvo vnitra (generální ředitelství Hasičského záchranného sboru), jež definuje zaměření preventivně výchovné, ediční a propagační činnost v rámci požární ochrany a účastní se jejího zajišťování. [5, s. 177]

Druhou úroveň formuje HZS, který určuje obsahovou specializaci preventivně výchovné činnosti. Ta je poté aplikována v rámci hasičských záchranných sborů krajů. [5, s. 178]

HZS kraje uspořádává instruktáže, přesněji řečeno řízená cvičení a vysvětlování témat ochrany obyvatelstva. Zprostředkovává informování obcí, fyzických i právnických osob s povahou možných rizik, s přichystanými krizovými opatřeními a s metodami jejich implementace. Význam má také ediční činnost, kam se řadí uveřejňování odborného časopisu „112“, či vydávání odborných příruček a vzdělávacích materiálů. HZS zajišťuje školám podporu při zahrnování problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vyučování, specifikuje rozsah a metodiku provádění tematické přípravy učitelů pro výuku problematiky ochrany člověka při mimořádných událostech, a přispívá k vytváření vzdělávacích prostředků. To zahrnuje především podporu v rámci výuky dané problematiky. [5, s. 179]

Jedním z hlavních úkolů Hasičského záchranného sboru ČR v rámci přípravy obyvatelstva v roce 2023 bylo znovu zahájit preventivně výchovné aktivity, v to v maximální míře. V letech 2020 až 2022 došlo kvůli pandemii COVIDU-19, a poté kvůli účasti HZS ČR v oblasti humanitární pomoci související s uprchlickou krizí, k prudkým omezením. V roce 2023 bylo následně nutné obnovit spolupráci se školami a všemi dalšími subjekty, se kterými HZS do uvedeného časového

úseku spolupracoval, a rovněž zaktivovat osoby provádějící preventivně výchovnou činnost v rámci HZS ČR. [28]

V roce 2023 byly stanoveny priority Hasičského záchranného sboru v oblasti preventivně výchovné činnosti s ohledem na zvýšení bezpečnosti obyvatelstva. Při jednotlivých aktivitách preventivně výchovné činnosti byl kladen důraz na poskytování informací týkajících se přípravy občana a rodiny na evakuaci, což je považováno za jeden z hlavních nástrojů sebeochrany. Zvláštní pozornost byla věnována přípravě obyvatelstva ve vztahu k dlouhodobým mimořádným událostem, které vyžadují soběstačnost obyvatelstva, včetně přípravy dostatečných zásob potravin, vody, otopu a dalších nezbytností. Dále bylo obyvatelstvo seznamováno s pravidly používání otevřeného ohně v přírodním prostředí, zejména s ohledem na prevenci lesních požárů. Tyto aktivity byly zaměřeny na posílení preventivních opatření a zvýšení povědomí veřejnosti o bezpečnostních rizicích a postupech v případě mimořádných událostí. [28]

Samostatně organizuje preventivně-výchovnou činnost také obec. Připravenost občanů pro řešení mimořádných událostí a krizových situací zajišťuje v rámci obce obecní úřad, který zařizuje vykonávání preventivně výchovné činnosti v oblasti požární ochrany. Informuje podnikající osoby a fyzické osoby v obci o možném ohrožení a o připravených opatřeních, a s tímto záměrem pořádá školení. Zabezpečuje připravenost obce na krizové situace. [5, s. 179]

V preventivně výchovných aktivitách rovněž participují občanská sdružení, veřejně prospěšné organizace a další instituce působící v oblasti požární ochrany. [27, s. 382]

3.4.1 Obsah preventivně výchovné činnosti a možnosti její realizace

Průběh preventivně výchovné činnosti zahrnuje témata související s identifikací zdrojů nebezpečí a míst vzniku mimořádných událostí, do preventivně výchovné činnosti patří opatření k ochraně zdraví, života a majetku, varování, čísla tísňového volání, informování o možné prevenci požárů, o správném použití hasicích přístrojů, korektní postupy při mimořádných událostech. [5, s. 180]

Existuje několik možností realizace preventivně výchovné činnosti. Internet představuje jednu z klíčových platforem, kde může Hasičský záchranný sbor kraje prezentovat svou činnost prostřednictvím online prezentací. Internetové prostředí je využíváno dále například k poskytování rad obyvatelstvu. Na sociálních sítích jsou zveřejňovány informace o požárech, jejich příčinách a prevenci. Významný podíl na šíření informací o stavu požární ochrany má televizní vysílání. Rozhlasové vysílání je využíváno pro diskuse s odborníky o aktuální situaci v oblasti požární ochrany. Tištěná média, jako noviny a časopisy, poskytují informace o činnostech hasičů, o dění v oblasti požární ochrany a o aktuálních událostech. Další z možností realizace preventivně výchovné činnosti je vydávání preventivních materiálů. Pořádání dnů otevřených dveří na hasičských stanicích umožňuje veřejnosti nahlédnout do práce hasičů a lépe pochopit jejich činnost. Ukázky požární techniky a zásahů při konání různých akcí jsou dalším způsobem, jak prostřednictvím praktických ukázek zvýšit povědomí veřejnosti o možnostech požární ochrany a bezpečnosti. [27, s. 383]

3.4.2 Cílové skupiny preventivně výchovné činnosti

V rámci výchovy a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva se HZS ČR orientuje na několik cílových skupin. Jednou z nich jsou děti a školní mládež, kteří představují nejsnáze ovlivnitelnou skupinu. Zároveň je preventivně výchovné působení na tuto věkovou kategorii velmi účelové, neboť z této skupiny vyroste poučená generace dospělých. Navíc děti mohou ovlivňovat své rodiče díky znalostem, které nabyly ve škole. Pro tuto skupinu je problematika výchovy a vzdělávání prováděna prostřednictvím výuky na základních a středních školách. Obsah a rozsah informací poskytovaných během výuky lze uzpůsobit konkrétnímu věku žáků. V rámci výuky dochází k opakovanému procvičování informací, například prostřednictvím testů, her, projektů či praktických aktivit, což přispívá k upevňování znalostí. Při preventivně výchovné činnosti v rámci výuky lze rovněž využívat jiné formy předávání informací, jako jsou média, ukázky, internet, dny otevřených dveří, besedy, projekty a podobné metody. Tato skupina je zároveň chystána prostřednictvím mimoškolních aktivit, pomocí různých zájmových kroužků či občanských sdružení. [25, s. 140]

Vzdělávání přispívá k tomu, aby žáci získali znalosti, dovednosti a návyky, jež přispívají k formování stanovisek, která napomáhají k zodpovědnému, promyšlenému chování a uvažování a k uznávání práv a povinností státních příslušníků naší republiky. [2, s. 93]

Vzdělávání pro děti a mládež má mimořádnou rozmanitost, odpovídá totiž aktuálním vzdělávacím dokumentům. V průběhu vzdělávání je klíčové dospění k následujícím cílům. Po ukončení vzdělávacího procesu by měl žák být schopen identifikovat potenciální hrozby ve své blízkosti, rozumět principům vzniku nejčastějších mimořádných událostí, mít povědomí o základních preventivních

opatřeních a pravidlech pro vlastní ochranu, orientovat se ve způsobech nabývání nových informací. [25, s. 141]

3.5 Vzdělávání v oblasti ochrany člověka za mimořádných událostí

V roce 2004 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy odsouhlasilo nové zásady vzdělávací politiky pro žáky ve věku od 3 do 19 let prostřednictvím školského zákona. Tématika ochrany člověka při mimořádných událostech byla začleněna do rámcových vzdělávacích programů pro základní, gymnaziální a střední odborné vzdělávání. Na základě těchto rámcových vzdělávacích programů je každá škola zavázána vytvořit a definovat své vlastní školní vzdělávací programy. Učitelé díky tomu již nejsou podřízeni tradičním osnovám, které by museli striktně následovat. Namísto toho se v jejich plánech nezaměřují na obsah, který mají probírat, ale popisují dovednosti, které by si měli žáci osvojit. Podle konkrétních stupňů vzdělávání je stanovena náplň a rozsah výuky daného tématu. Daná problematika proniká celým průběhem výše zmíněného vzdělávání. Rámcové vzdělávací programy jsou do vzdělávání začleňovány od roku 2007. [25, s. 141; 29, s. 30]

Výuka ochrany člověka během mimořádných událostí je během rámcového vzdělávacího programu zahrnuta do různých sfér vzdělávání. Při výuce popsané látky školy nezřídka uplatňují metody podporující aktivní učení, zlepšování a udržování nabytých vlastností, jako například terénní cvičení. Problematika mimořádných událostí je současně začleněna do vyučované látky, v rámci zeměpisu, dějepisu (havárie v Černobylu, již minulé epidemie, hladomory), či přírodopisu (povodně, sopečná činnost, zemětřesení). Pedagogové se soustředí na jejich příčiny, vznik, důsledky pro společnost. [30, s. 7]

3.6 Projekty na podporu vzdělávání

3.6.1 Záchranný kruh

Asociace Záchranný kruh je nezisková organizace složená z partnerů z řad záchranářských subjektů a dalších dotčených subjektů. Již od roku 2005 se věnuje vývoji a realizaci komplexního systému informovanosti, vzdělávání, prevence, přípravy obyvatel. Zaměřuje se na specifické cílové skupiny, zejména pedagogy, děti, mládež, seniory. [5, s. 182]

Tato asociace řídí vzdělávací centrum Svět záchranářů, zaměřuje se na produkci vzdělávacích videí, pořádání veřejných vzdělávacích akcí, tvorbu vzdělávacích materiálů a provádí dalších iniciativy v oblasti preventivně-výchovné činnosti. [31]

Bezpečnostní internetový portál Záchranný kruh zastává úlohu směřující k obeznámenosti populace, k připravenosti na nevýjimečná nebezpečí, ale i na mimořádné události, a ke vzdělávání na českých školách. Tento portál umožňuje veřejnosti získat data o současných hrozbách, zprostředkovává komunikaci s lidmi a eventuálně i jejich podporu. [27, s. 386]

3.6.2 Vaše cesty k bezpečí

Tento projekt zahrnuje různá doporučení pracovníků krajského ředitelství HZS Jihomoravského kraje, ohledně toho, jak jednat během případů ohrožení bezpečnosti, nevyjímaje možnosti ohrožení bezpečnosti lidí či majetku jako dopad zločinné činnosti. [27, s. 386]

3.6.3 Hasík.cz

Projekt Hasík.cz vznikl v roce 1996. Jeho testování a formování metodiky práce s dětmi se odehrávalo do roku 1998. V následujících letech byl systematicky rozšiřován do celé České republiky. Projekt je prováděn ve spolupráci s příslušníky hasičského záchranného sboru a s dobrovolnými hasiči, kteří jsou profesionálně školeni na provádění instruktorské činnosti. Projekt si klade za cíl předat dětem klíčové informace o prevenci mimořádných událostí prostřednictvím odborně školených instruktorů. Instruktoři aktivně účinkují v rámci třídních skupin a implementují vzdělávací bloky podle stanovené metodiky. [32]

Výuka je strukturována do dvou úseků. První část je orientována na děti ve věku 7 až 10 let (první stupeň na základní škole) se záměrem vybudování důvěry a získání respektu k ohni. V tomto cyklu instruktoři žáky seznamují s tím, kdo jsou hasiči a jaká je náplň jejich práce, jak hasiče poznat, co je to bezplatná telefonní linka tísňového volání, proč je zakázáno ji zneužívat, nebo jak správným způsobem nahlásit požár. Dále jsou děti poučeny o ohni, a naučí se poznat „dobrý“ a „zlý“ oheň. Osvojí si také postupy první pomoci při jednoduchých popáleninách, či se dozví, jak se chovat, pokud by na nich začalo hořet oblečení. V neposlední řadě získají poznatky o možném nebezpečí v domácím prostředí, dozvědí se, jak se zachovat při požáru v jejich domě, či o únikových cestách ve škole. Instruktoři obeznámí děti také s varovným signálem a vysvětlí, jaké činnosti má dítě provádět, pokud tento signál uslyší. [32]

Druhá část je zaměřena na mladé jedince ve věku 11-14 let (druhý stupeň školního vzdělávání). Hlavním cílem této fáze je opakování a rozšíření znalostí, které si účastníci získali v předchozí části. Kromě toho se instruktoři snaží podnítit uvědomění si osobní zodpovědnosti za vlastní chování. Tato část

zahrnuje také výuku základů první pomoci při popáleninách a intoxikaci kouřem, stejně jako principy požární prevence v přírodě. Důraz je kladen na zásady bezpečného opuštění bytu v případě evakuace. Celkový přístup směřuje k posílení dovedností a vědomostí mladých lidí v oblasti bezpečnosti a odpovědnosti. [5, s. 182; 32]

V rámci tohoto cyklu žáci zjistí, co je to integrovaný záchranný systém a jednotné evropské číslo tísňového volání, dozví se, jak nahlásit vzniklou mimořádnou událost. Rozšíří své znalosti přeměny „dobrého" ohně na „zlý" a to hlavně v souvislosti s nedbalým chováním jak u dětí, tak i u dospělých. Instruktoři s dětmi proberou více do hloubky první pomoc při popáleninách či nadýchání se kouře, seznámí je s hasicími přístroji, s požárními hlásiči, a s ochranou při úniku nebezpečných látek. Do výuky je zařazena problematika nebezpečí ve městě i v přírodě, lesní požáry, požáry v přírodě, činnosti prováděné při evakuaci z oblasti pobytu, a rovněž údaje o obsahu evakuačního zavazadla. Hasiči podají žákům informace například o únikových cestách z veřejných budov a o požárním poplachu na dané škole. [5, s. 181; 32]

3.6.4 Štěstí přeje připraveným

Seriál videoklipů „Štěstí přeje připraveným" vznikl ve spolupráci Generálního ředitelství hasičského záchranného sboru a Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Cílem krátkých klipů je poskytnout jednoduchý návod na správné řešení krizových situací. Videoklipy jsou navrženy tak, aby byly snadno dostupné, mohou být volně staženy. Tento multimediální materiál slouží jako výborná výuková pomůcka, která podporuje efektivní vzdělávání a přípravu obyvatelstva na krizové situace. [27, s. 386]

3.7 Požární prevence na základních školách

Jednu z klíčových složek bezpečnostního systému České republiky historicky tvoří požární prevence. Riziku požáru je lidstvo vystavováno od pradávna. Lidé využívali oheň po několik tisíciletí, ačkoliv neměli jasné vysvětlení pro jeho princip. Oheň představuje kontrolovaný a předem chystaný proces hoření ovládaný lidmi. Požár je definován jako veškeré nepožadované, neovládané hoření, které způsobilo zranění nebo hmotné škody. [33, s. 14; 34, s. 72]

Princip ohně setrvává totožný, jeho původ plyne ze zákonitostí přírody. Nicméně člověk nepřetržitě prochází rozvojem, proměňuje své okolní prostředí a vytváří nová potenciální nebezpečí požáru. Tyto změny znamenají latentní hrozbu. Požár může vypuknout bez varování kdykoliv a kdekoliv. Výskyt požáru není vždy ovlivněn lidským chováním, může být zapříčiněn i přírodními jevy. Obvykle požár nastává jako dopad lidského selhání, především nedbalosti. Nemalou část požárů tvoří rovněž požáry rozpoutané záměrně. [35]

Školy nesou odpovědnost za bezpečnost svých žáků a za škody, které by mohli žáci způsobit. Z toho důvodu je nezbytné věnovat zvýšenou pozornost oblasti požární ochrany. Důraz je kladen na školení personálu a žáků a pravidelné kontrole dodržování protipožárních předpisů. [19]

Požární prevence na základních školách v České republice představuje klíčový prvek bezpečnostního opatření, který je zaměřen na ochranu životů, majetku a prostředí před nebezpečím požáru. Tato oblast se zabývá implementací preventivních opatření a vzdělávacích programů, které mají za cíl snížit riziko vzniku požáru a minimalizovat jeho dopady v prostředí základních škol. [19]

Jedním z hlavních aspektů požární prevence na základních školách je zajištění dodržování protipožárních předpisů. To zahrnuje pravidelnou kontrolu a

údržbu požárního vybavení, jako jsou hasicí přístroje, či detektory kouře, a také tvorbu evakuačního plánu a označení únikových cest. Školy jsou také povinny provádět pravidelné požární cvičení, která simulují reálné situace a připravují žáky a personál na správné reakce v případě požáru. [19]

Důležitou součástí požární prevence na základních školách je také vzdělávání žáků a zaměstnanců o bezpečnostních procedurách a pravidlech chování v případě požáru. To zahrnuje školení v oblasti první pomoci, evakuace a používání požárního vybavení. Vzdělávání žáků by mělo být přizpůsobeno věkové skupině žáků. [36, s. 21]

Dalším důležitým prvkem požární prevence na základních školách je spolupráce s místními hasičskými záchrannými sbory a dalšími orgány zajišťujícími požární ochranu. Tato spolupráce zahrnuje například pravidelnou kontrolu školních zařízení, konzultace ohledně bezpečnostních opatření a podporu při školení žáků a personálu. [37, s. 54]

Celkově lze konstatovat, že požární prevence na základních školách v České republice představuje multidisciplinární přístup, který si klade za cíl maximalizovat bezpečnost žáků a personálu ve školním prostředí. [38, s. 42]

4 METODIKA

Praktická část bakalářské práce je zpracována s pomocí kvantitativního výzkumu, konkrétně anonymního dotazníkového šetření, prostřednictvím kterého probíhalo zkoumání znalostí žáků základních škol kladenského regionu o mimořádných událostech.

Dotazník byl složen ze 14 uzavřených otázek. Otázky 1 až 13 byly vědomostní a měly na výběr ze tří odpovědí, kdy vždy jen jedna z odpovědí byla správná. Otázka 14 nebyla vědomostní, a měla jen dvě možnosti odpovědi. Výsledky byly zpracovány do tabulek a pomocí programu Microsoft Excel byly zhotoveny grafy.

Výzkum probíhal na čtyřech kladenských základních školách, konkrétně na ZŠ a MŠ Kladno, Ukrajinská 2447 (v textu dále jako 14. ZŠ), ZŠ a MŠ Kladno, Zdeňka Petříka 1756 (v textu dále jako 2.ZŠ), ZŠ Kladno, Amálská 2511 (v textu dále jako 1. ZŠ) a ZŠ a MŠ Kladno, Jiráskova 457 (v textu dále jako ZŠ Motyčín), během února 2024. Dotazníky byly předány žákům jednotlivých základních škol fyzicky v tištěné podobě. Do výzkumu bylo zapojeno celkem 219 žáků 8. a 9. tříd, z toho 56 žáků ze 14. základní školy, 60 žáků z 2. základní školy, 49 žáků z 1. základní školy a 54 žáků ze základní školy Motyčín. Počty žáků z jednotlivých škol se drobně liší, a proto bylo nezbytné změnit číselné počty odpovědí žáků na procentuální počty, aby byla dosažena relevance výsledků. Zaokrouhlování bylo provedeno na 2 desetinná místa.

5 VÝSLEDKY

V této kapitole je obsažen souhrn a popis výsledků, které byly zjištěny při dotazníkovém šetření. Přesné procentuální počty odpovědí žáků jednotlivých škol jsou uvedeny v tabulce v příloze B.

Na obrázcích 1 až 13 jsou grafy, které znázorňují odpovědí žáků jednotlivých škol na otázky 1 až 13. Správná odpověď je vždy v grafu označena zeleně, špatné odpovědi žlutě a červeně.

Otázka č. 1: Co uděláš, pokud na tobě začne hořet oblečení?

a) Poběžím co nejrychleji k umyvadlu.
b) Zastavím se, lehnu si a začnu se kutálet (válet).
c) Poběžím k lidem, kteří jsou v mé blízkosti, aby mi pomohli.

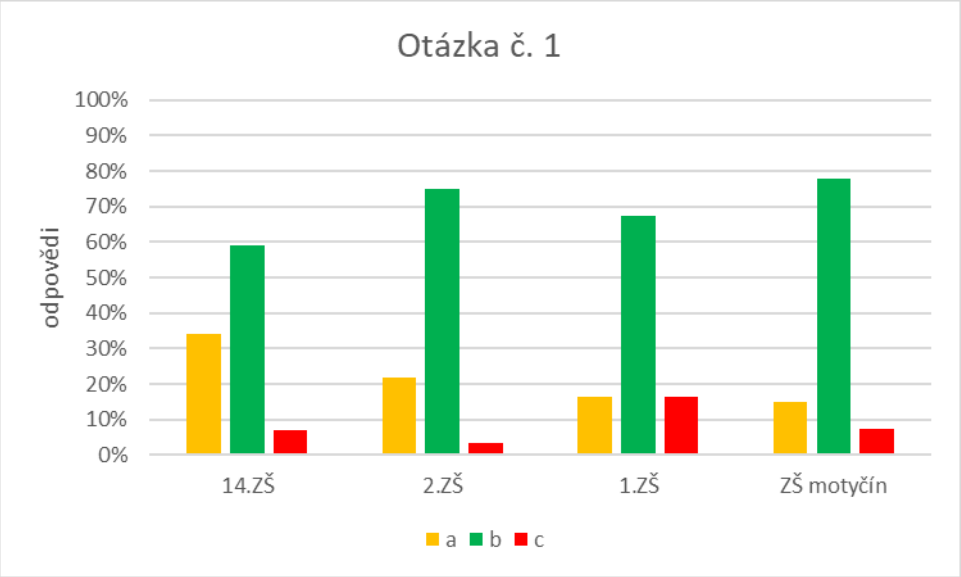

Obrázek 1 - odpovědi žáků na otázku č. 1 [zdroj: autor práce]

Na obrázku 1 jsou znázorněny odpovědi žáků 8. a 9. tříd na otázku 1. Nejlépe si vedli žáci ze základní školy Motyčín – správně jich odpovědělo 77,78 %. Druhý nejlepší počet odpovědí měli žáci 2. základní školy, kterých odpovědělo správně 75 %. Z 1. základní školy zakroužkovalo správnou odpověď 67,35 % žáků.

Nejhorší výsledek u této otázky měli žáci 14. základní školy, korektně odpovědělo 58,93 % z nich.

Otázka č. 2: Jak se zachováš, pokud se nacházíš v místnosti, která je zakouřená od ohně?

a) **Budu se pohybovat při zemi, budu dýchat přes kapesník, tričko či jinou látku.**
b) Budu se snažit najít zdroj kouře.
c) Vylezu co nejvýše – na skříň, stůl nebo jiné místo, abych byl/a co nejblíž stropu.

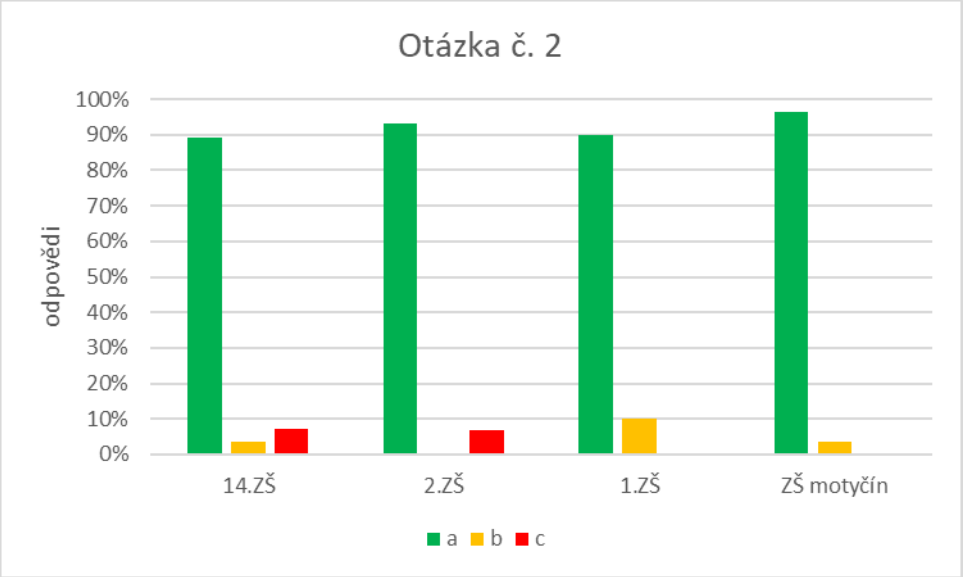

Obrázek 2 - odpovědi žáků na otázku č. 2 [zdroj: autor práce]

Odpovědi žáků na otázku 2 jsou uvedeny na obrázku 2. Žáci základní školy Motyčín měli opět nejvyšší počet správných odpovědí, konkrétně 96,30 % žáků odpovědělo správně. Z 2. základní školy správně odpovědělo 93,33 % žáků. Počet žáků 14. základní školy a 1. základní školy, kteří odpověděli správně, byl téměř totožný – 89,29 % a 89,80 %.

Otázka č. 3: Tvůj dům začal hořet. Podařilo se ti dostat se ven, ale zjistil/a jsi, že uvnitř domu sis nechal/a telefon. Vrátíš se pro něj?

a) Ano, můj telefon je pro mě důležitý.
b) Pokud by hořelo málo, tak si pro něj rychle doběhnu.
c) Ne, do hořícího domu se nebudu vracet.

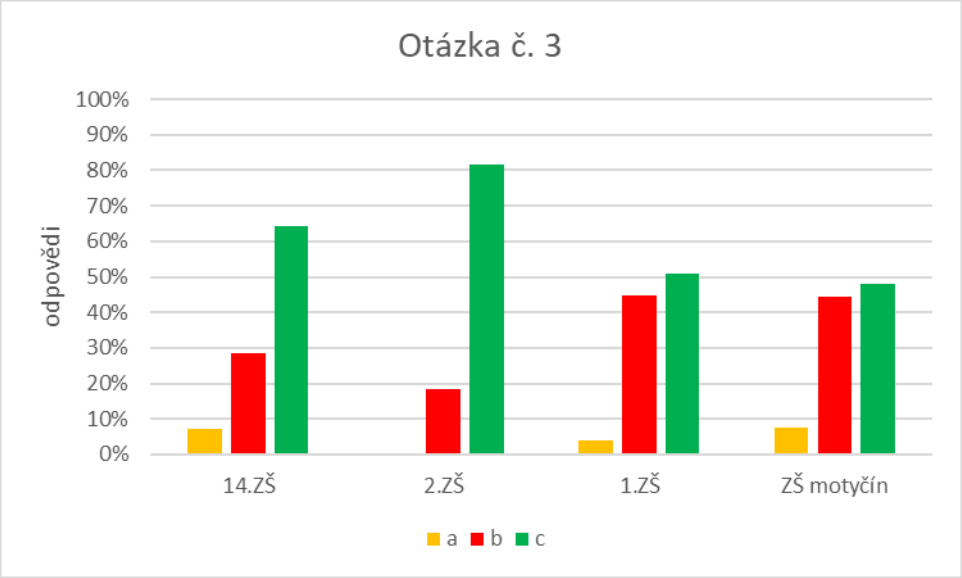

Obrázek 3 - odpovědi žáků na otázku č. 3 [zdroj: autor práce]

U otázky 3 se počty správně odpovídajících žáků u jednotlivých škol výrazně lišily. Zatímco nejlepšího výsledku dosáhli žáci 2. základní školy, kdy 81,67 % z nich odpovědělo správně, ostatní školy dopadly hůře. Ze 14. základní školy správně odpovědělo 64,29 % žáků, z 1. základní školy 51,02 % žáků. Nejnižší počet správně odpovídajících žáků byl na základní škole Motyčín, konkrétně 48,15 %.

Otázka č. 4: U tebe doma začalo hořet. Jsi v místnosti, kde zatím nehoří. Kterou možnost vybereš?

a) Půjdu ke dveřím, a pokud budou horké, otevřu je.
b) Půjdu ke dveřím, a pokud budou horké, nebudu je otevírat.

c) Ke dveřím nepůjdu, nebudu se snažit dostat pryč, protože se musím hlavně schovat.

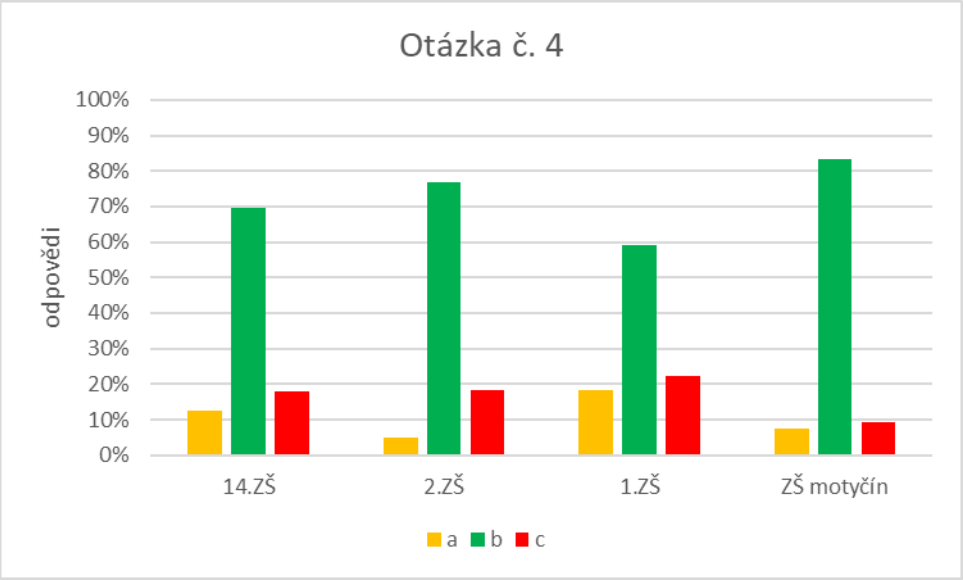

Obrázek 4 - odpovědi žáků na otázku č. 4 [zdroj: autor práce]

Na čtvrtou otázku odpovědělo správně 83,33 % žáků ze základní školy Motyčín, což je mezi porovnávanými čtyřmi školami nejlepší výsledek. Následovala 2. základní škola se 76,67 % správně odpovídajících žáků a 14. základní škola, ze které odpovědělo správně 69,64 % žáků. Na 1. základní škole odpovědělo správně méně žáků než na ostatních školách, konkrétně 59,18 %.

Otázka č. 5: Jsi na návštěvě v bytě tvého kamaráda/kamarádky, a začne hořet. Jak se budeš chovat?

a) V bytě se co nejlépe schováš.

b) Budeš se snažit dostat z hořícího bytu pryč.

c) Nebudeš dělat nic, sedneš si a počkáš na záchranu.

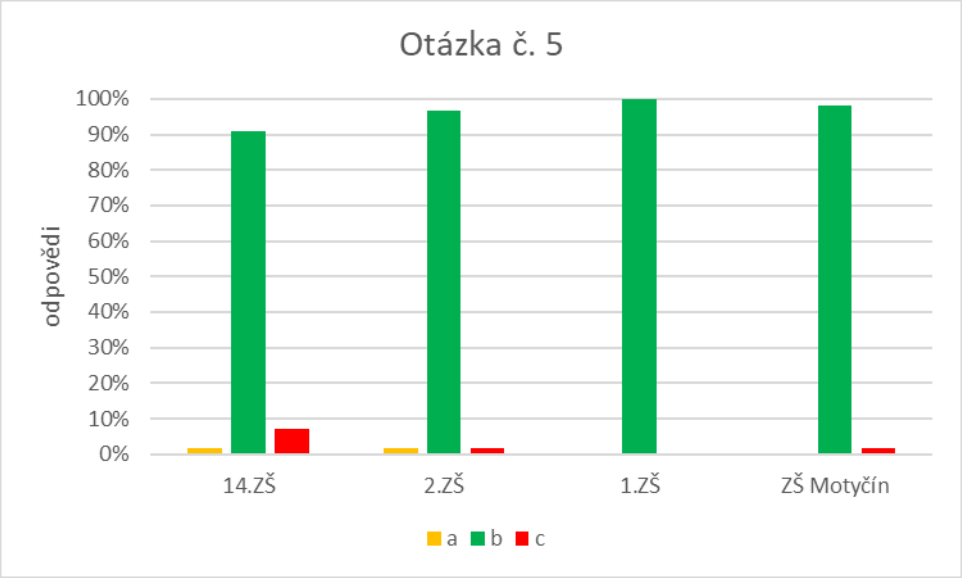

Obrázek 5 - odpovědi žáků na otázku č. 5 [zdroj: autor práce]

U otázky č. 5 jsou výsledky velmi vyrovnané. Správnou odpověď na tuto otázku znali všichni dotazovaní žáci 1. základní školy (100 %). Úspěšných řešitelů této otázky bylo 98,15 % na základní škole Motyčín a 96,67 % na 2. základní škole. Odpovědí žáků 14. základní školy se od odpovědí žáků ostatních škol také příliš nelišily, správně odpovědělo 91,07 % z nich.

Otázka č. 6: Co bys dělal/a, kdyby ve škole hořelo?

a) Snažil/a bych se proběhnout ohněm, abych se dostal/a pryč
b) Nikomu bych o požáru neřekl/a.
c) Varoval/a bych ostatní a zavolal/a linku 150.

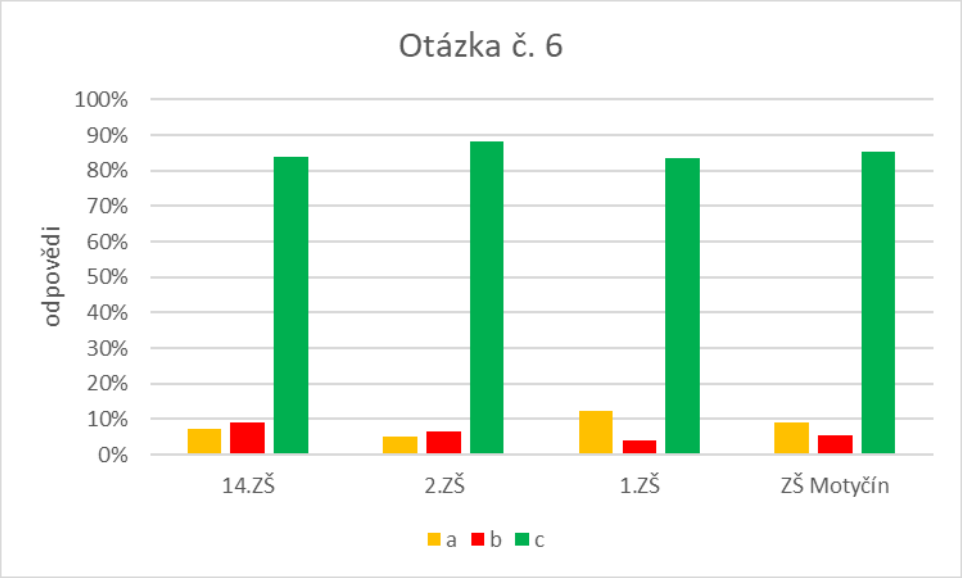

Obrázek 6 - odpovědi žáků na otázku č. 6 [zdroj: autor práce]

Na obrázku 6 jsou srovnány počty odpovědí jednotlivých škol. Počty správně odpovídajících žáků byly téměř totožné – 83,93 % žáků na 14. základní škole, 88,33 % žáků na 2. základní škole, 83,67 % žáků na 1. základní škole a 85,19 % žáků na základní škole Motyčín odpovědělo korektně.

Otázka č. 7: Ve tvojí škole hoří a všichni se budou evakuovat. Jak se při evakuaci budeš chovat?

a) Sbalím si všechny věci a půjdu se obléknout a přezout.
b) Okamžitě poběžím pryč z budovy.
c) Seřadím se s ostatními a půjdu v klidu za vyučujícím.

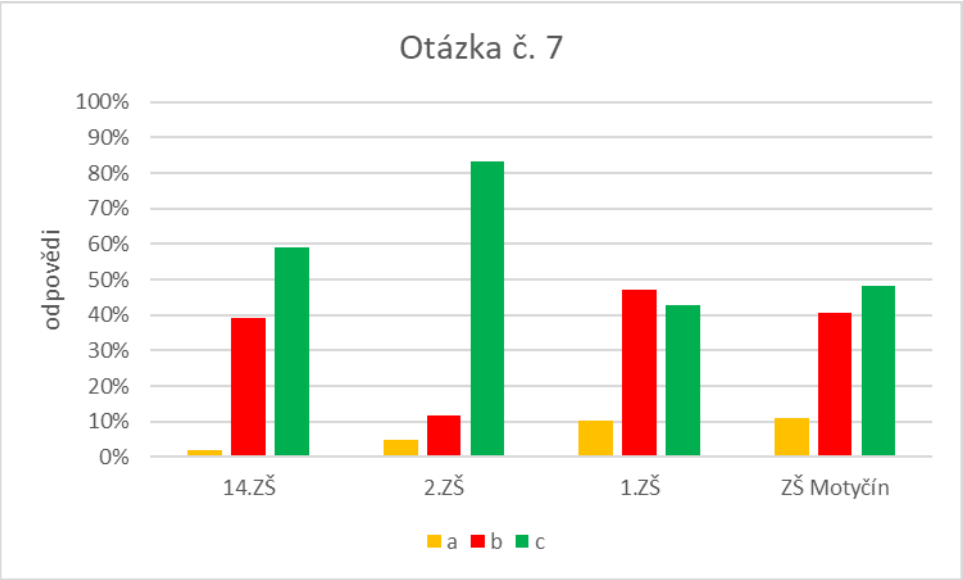

Obrázek 7 - odpovědi žáků na otázku č. 7 [zdroj: autor práce]

U sedmé otázky se výsledky jednotlivých škol výrazně liší. Ze 2. základní školy zvládlo správně odpovědět 83,33 % žáků. Na 14. základní škole znalo správnou odpověď 58,93 % žáků. Na zbývajících dvou základních školách odpověděla správně méně než polovina respondentů – 48,15 % žáků ze základní školy Motyčín, a pouhých 42,86 % žáků z 1. základní školy.

Otázka č. 8: Jak bys jednal/a, pokud by ses při evakuaci ve škole ztratil/a (odpojil/a od své třídy)?

a) Budu se snažit co nejrychleji opustit školu a poběžím domů.
b) Připojím se k jiné třídě a nahlásím to vyučujícímu.
c) Schovám se ve škole na takové místo, kde bych byl/a v bezpečí.

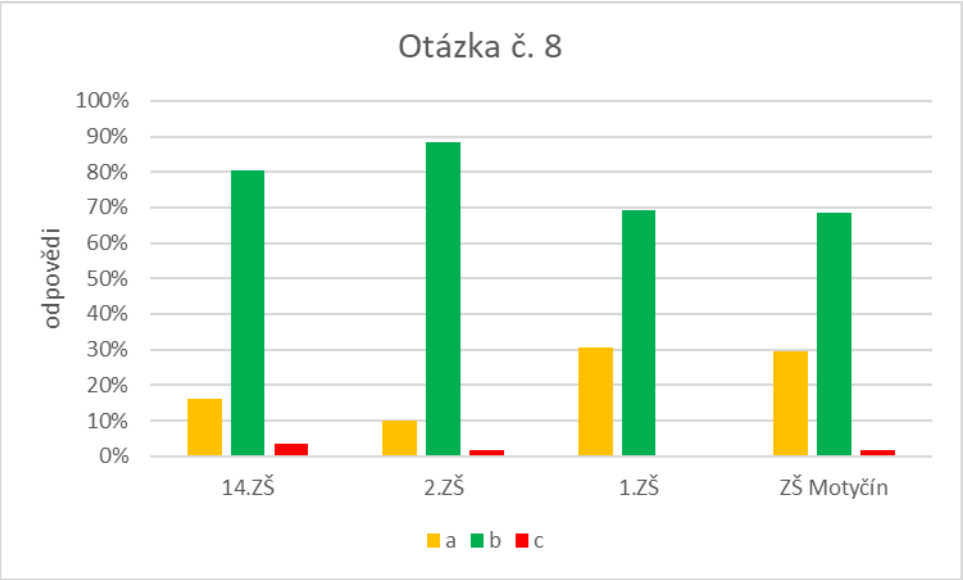

Obrázek 8 - odpovědi žáků na otázku č. 8 [zdroj: autor práce]

Graf na obrázku 8 ukazuje, že správnou odpověď zvolilo 69,39 % žáků 1. základní školy a 68,52 % žáků základní školy Motyčín. Lepšího skóre dosáhli žáci 14. základní školy, kdy dobře odpovědělo 80,36 % z nich. Jak se zachovat v případě, že by se odpojili od své třídy při evakuaci, nejlépe věděli žáci 2. základní školy, 88,33 % z nich odpovědělo správně.

Otázka č. 9: Jsi na návštěvě u tvých prarodičů. Tvoje babička náhle začne cítit prudkou bolest na hrudníku, a obtížně se jí dýchá. Jakou tísňovou linku zavoláš?

a) 155

b) 158

c) 150

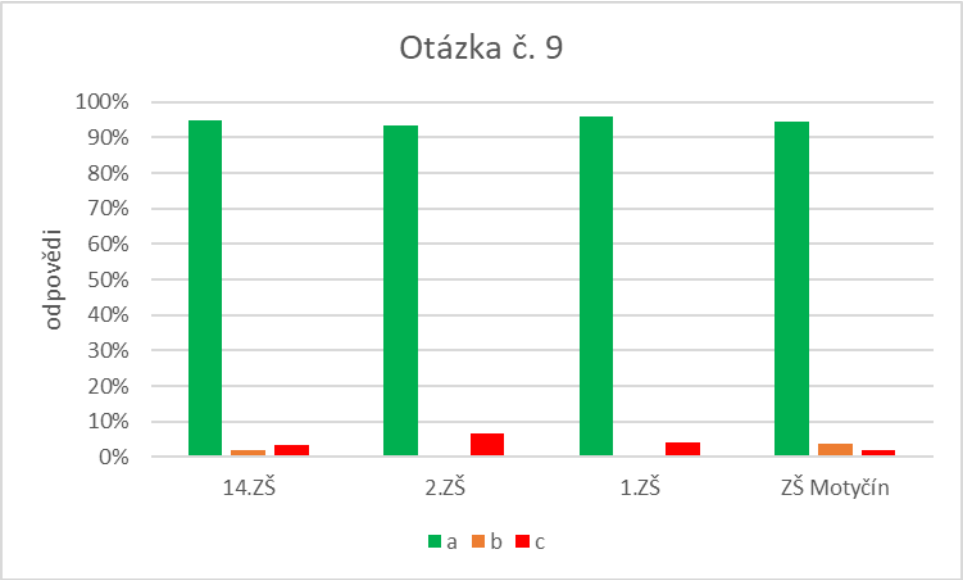

Obrázek 9 - odpovědi žáků na otázku č. 9 [zdroj: autor práce]

Správnou odpovědí na otázku 9 je možnost a), kterou zvolila na všech dotazovaných školách většina žáků. Počty žáků, kteří odpověděli dobře, se na jednotlivých školách příliš nelišily. Ze 2. základní školy odpovědělo korektně 93,33 % žáků, ze základní školy Motyčín 94,44 % žáků, ze 14. základní školy 94,64 % žáků, a nejlépe odpovídali žáci 1. základní školy, 95,92 % z nich vybralo správnou možnost.

Otázka č. 10: Voláš na tísňovou linku. Jaké informace uvedeš?

a) Popíšu, co přesně se stalo.
b) Budu na dispečera naléhat, ať co nejrychleji pošle záchranku.
c) Představím se (kdo), popíšu událost (co), místo události (kde), nebudu zavěšovat.

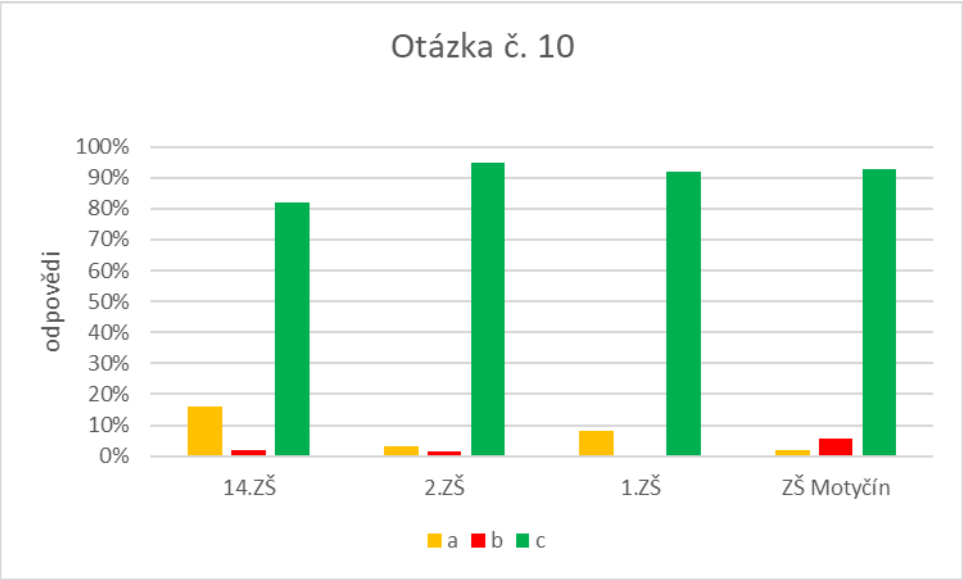

Obrázek 10 - odpovědi žáků na otázku č. 10 [zdroj: autor práce]

V grafu na obrázku 10 jsou interpretovány správné a špatné odpovědi žáků z jednotlivých škol na otázku 10. Znalost informací, které by měli uvést při volání na tísňovou linku, nejlépe prokázali žáci 2. základní školy, kdy 95 % z nich zakroužkovalo vyhovující odpověď, tedy variantu c). Obdobná četnost správně odpovídajících žáků byla na základní škole Motyčín, kdy 92,59 % žáků odpovědělo správně, a na 1. základní škole, kdy úspěšnými řešiteli otázky 10 bylo 91,84 % žáků. Mezi porovnávanými školami se nejhůře dařilo žákům 14. základní školy, korektně odpovědělo 82,14 % z nich.

Otázka č. 11: Nacházíš se v objektu, kde došlo k úniku chemické látky. Jak budeš postupovat?

a) **Budu si chránit dýchací cesty a objekt opustím podle pokynů pracovníků objektu.**
b) Budu se snažit najít přesné místo, odkud chemická látka uniká.
c) Půjdu do nejnižšího patra objektu, kde se schovám.

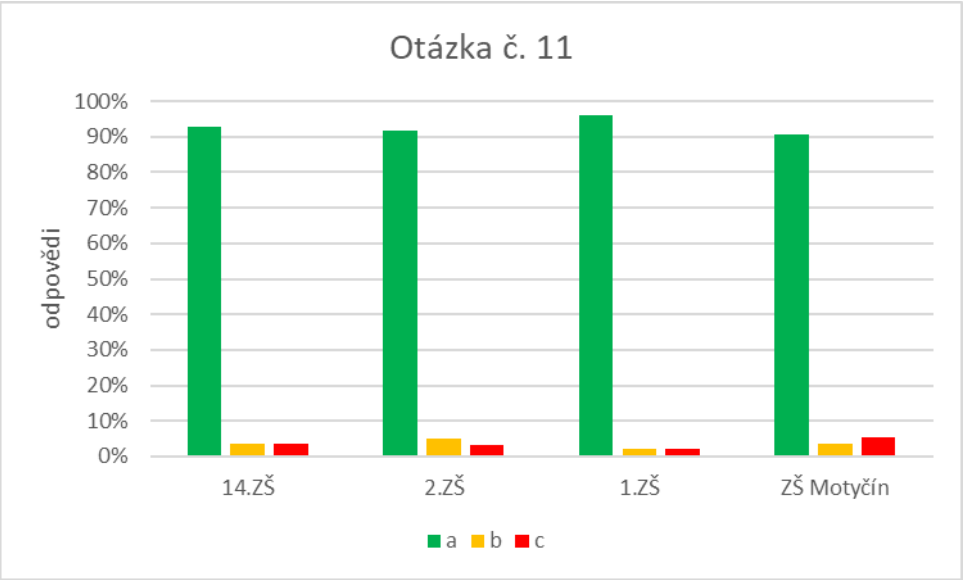

Obrázek 11 - odpovědi žáků na otázku č. 11 [zdroj: autor práce]

V rámci otázky č. 11 byli žáci dotazováni ohledně toho, jak by se zachovali v případě úniku chemické látky v objektu. Na všech zkoumaných školách odpovědělo správně přes 90 % žáků. Na 14. základní škole vybralo správnou odpověď 92,86 % žáků, na 2. základní škole 91,67 % žáků, na 1. základní škole 95,92 % žáků a na Základní škole Motyčín 90,74 % žáků.

Otázka č. 12: Každou první středu v měsíci ve 12:00 slyšíš zvuk sirény. Co to znamená?

a) **Jedná se o pravidelné testování sirén, zda fungují, jak mají.**
b) Znamená to, že mi hrozí nebezpečí a musím se okamžitě ukrýt.
c) Tímto signálem se svolávají hasiči k pravidelnému cvičení.

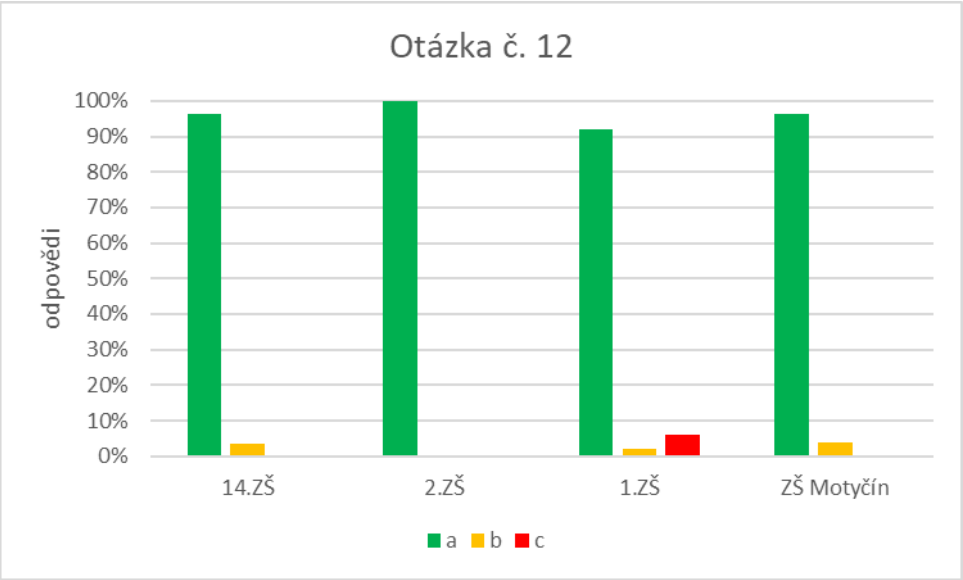

Obrázek 12 - odpovědi žáků na otázku č. 12 [zdroj: autor práce]

Na otázku 12 odpověděli správně všichni dotazovaní žáci 2. základní školy (100 %). Počet žáků, kteří odpověděli správně, se u 14. základní školy a základní školy Motyčín lišil o pouhou desetinu procenta, na 14. základní škole se jednalo o 96,43 % žáků, a na základní škole Motyčín o 96,30 % žáků. Z 1. základní školy pak vybralo vyhovující odpověď 91,84 % žáků.

Otázka č. 13: V ČR se používá pouze jediný varovný signál – všeobecná výstraha. Jedná se o kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin, který může být až třikrát opakován. Jakmile ho uslyšíš:

a. Otevřu okna dokořán, abych zajistil/a čerstvý vzduch.
b. Zachovám klid, nemusím nic dělat, tento signál je pouze zkušební.
c. Zapnu rádio nebo televizi, kde se dozvím, co mám dělat.

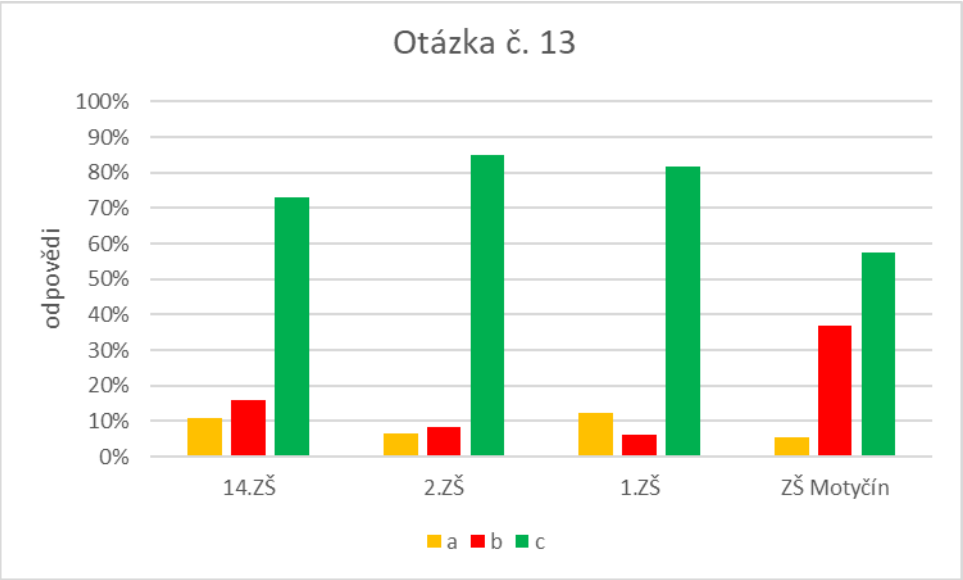

Obrázek 13 - odpovědi žáků na otázku č. 13 [zdroj: autor práce]

Při pohledu na graf na obrázku 13 je zřejmé, že nejlépe si u otázky 13 vedli žáci 2. základní školy, 85 % z nich odpovědělo správně. Druhý nejvyšší počet korektně odpovídajících žáků byl na 1. základní škole, 81,63 %. Ze 14. základní školy pak správnou možnost vybralo 73,21 % žáků, a ze základní školy Motyčín bylo úspěšnými řešiteli téhle otázky 57,41 % žáků.

Otázka č. 14: Účastnil/a ses někdy (v rámci školy) besedy/přednášky od hasičů/záchranářů/policistů?

a. Ano.
b. Ne.

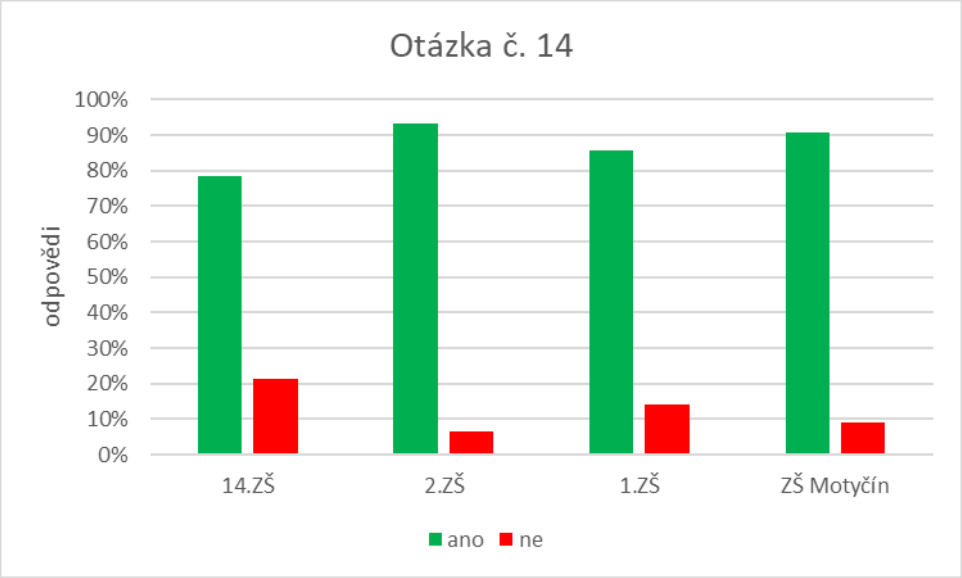

Obrázek 14 - odpovědi žáků na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]

Otázka č. 14 se liší od ostatních otázek jednak tím, že není vědomostní, a jednak tím, že je u ní výběr ze 2 variant, nikoli ze 3 variant jako u ostatních otázek. V rámci této otázky bylo cílem zjistit, kolik žáků z jednotlivých škol se někdy zúčastnilo besedy či přednášky od příslušníků hasičského záchranného sboru, Policie ČR či zaměstnanců zdravotnické záchranné služby. Z 2. základní školy se takovéto přednášky zúčastnilo 93,33 % žáků, ze základní školy Motyčín 90,74 % žáků, z 1. základní školy 85,71 % žáků a ze 14. základní školy 78,57 % žáků.

V následující části této kapitoly je představena úspěšnost žáků jednotlivých škol při vyplňování otázek 1 až 13. Dále jsou zde uvedeny čtyři další grafy, z nichž každý reprezentuje odpovědi žáků jedné ze čtyř zkoumaných škol na otázku číslo 14. Tyto grafy poskytují detailní pohled na rozložení odpovědí žáků z jednotlivých škol a umožňují porovnat odpovědi žáků na danou otázku.

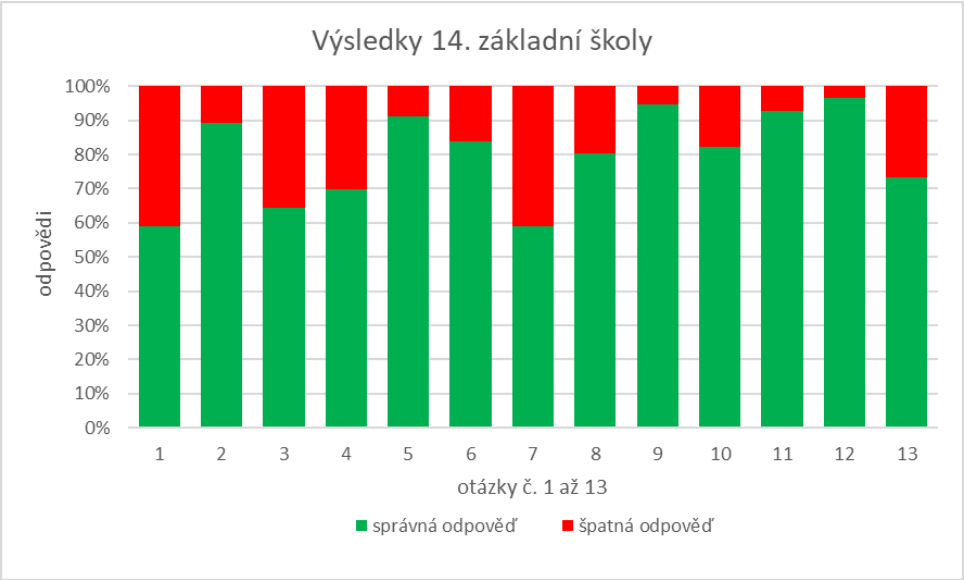

Obrázek 15 - odpovědi žáků 14. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]

Na obrázku 15 jsou znázorněny počty správných a špatných odpovědí žáků 14. základní školy na jednotlivé otázky (tj. otázky 1 až 13). Nejlépe žáci 14. základní školy odpověděli na otázku číslo 12, kdy 96,43 % z nich odpovědělo správně. Podobného výsledku dosáhli také u otázky číslo 9, kdy 94,64 % z nich zvolilo správnou odpověď. Naopak nejhůře si žáci 14. základní školy vedli u otázek číslo 1 a 7, na obě tyto otázky odpovědělo korektně 58,93 % žáků.

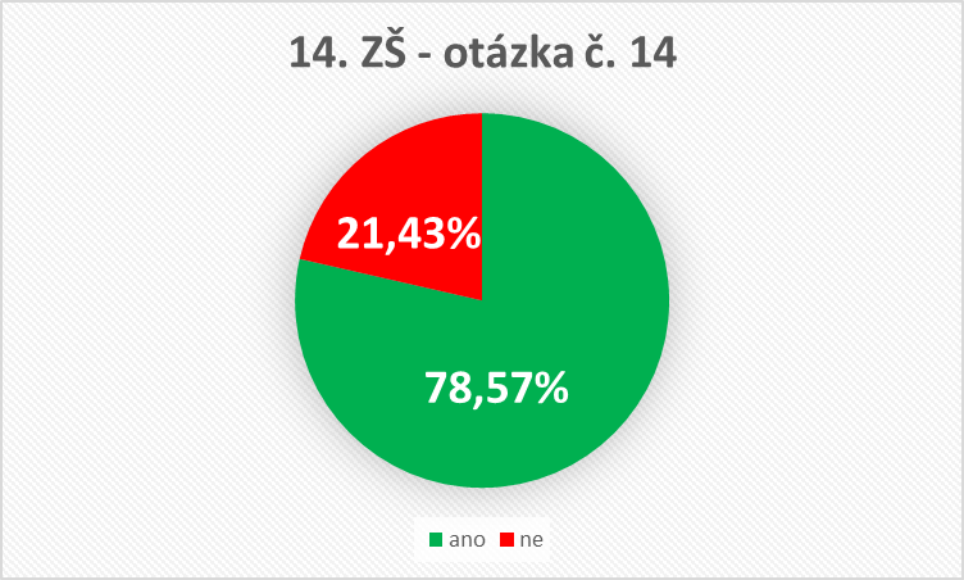

Obrázek 16 - odpovědi žáků 14. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]

V rámci otázky č. 14 byli žáci dotazováni, zda se v rámci výuky či školní akce zúčastnili besedy či přednášky od příslušníků hasičského záchranného sboru, Policie ČR či zaměstnanců zdravotnické záchranné služby. 78,57 % žáků 14. základní školy se dle výsledků dotazníku takovéto přednášky zúčastnilo, 21,43 % žáků nikoli.

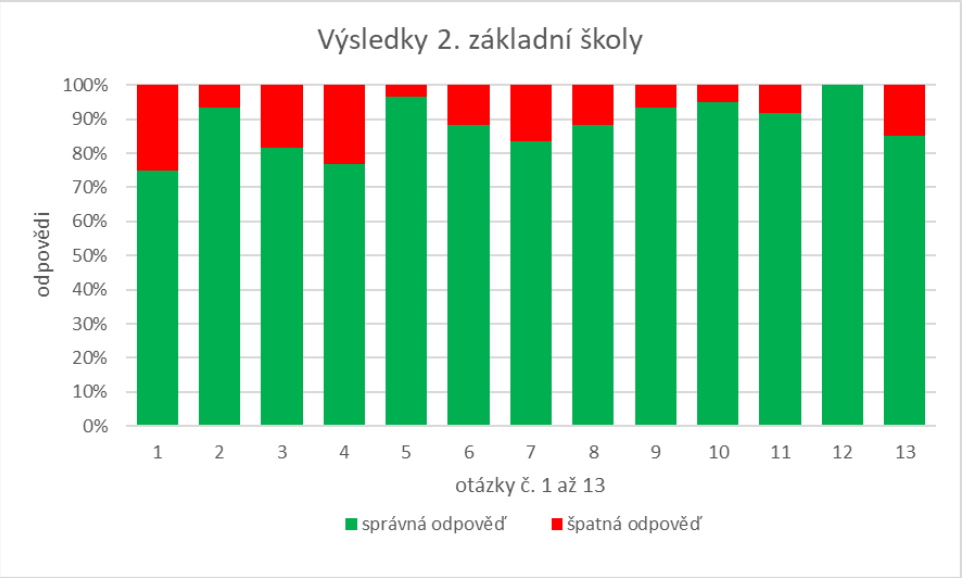

Obrázek 17 - odpovědi žáků 2. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]

Správné a špatné odpovědi žáků 2. základní školy na otázky 1 až 13 jsou vyobrazeny na obrázku 17. Žáci z této základní školy si vedli velice dobře, na každou z otázek odpovědělo správně 75 a více procent žáků. Na otázku 12 odpověděli správně všichni žáci (100 %). Druhou v pořadí nejlépe zodpovídanou otázkou byla otázka 5, na kterou odpovědělo správně 96,67 % žáků. Nejhůře žáci odpovídali na otázku 1, správně odpovědělo 75 % žáků.

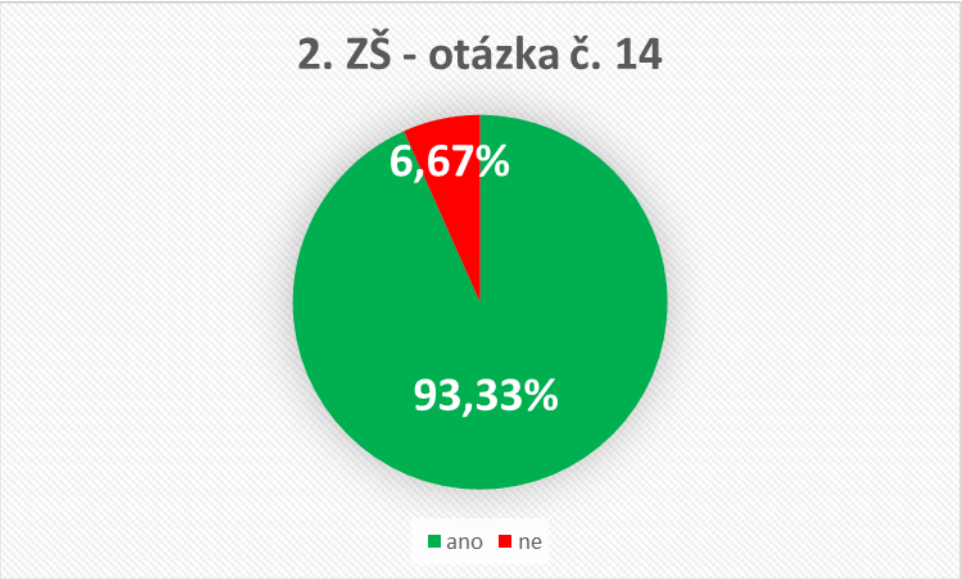

Obrázek 18 - odpovědi žáků 2. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]

Jak je patrné z grafu na obrázku 18, besedy či přednášky od hasičů, záchranářů či policistů se zúčastnilo 93,33 % žáků 2. základní školy.

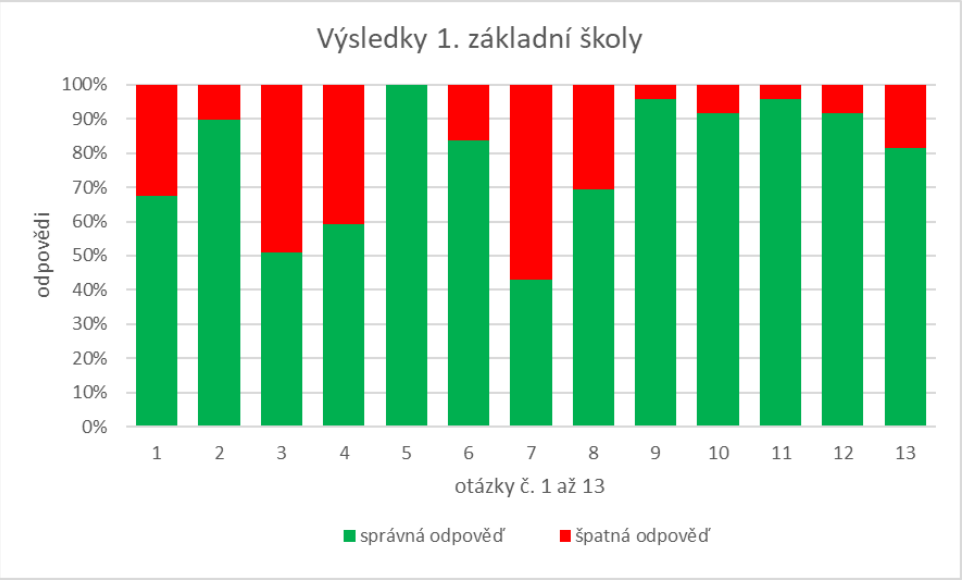

Obrázek 19 - odpovědi žáků 1. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]

Z grafu na obrázku 19 je zřetelné procentuální srovnání správných a chybných odpovědí žáků 1. základní školy na první až třináctou otázku. Nejúspěšnější byli žáci 1. základní školy u otázky 5, kdy všichni žáci (100 %) dokázali odpovědět

správně. Nejhoršího výsledku dosáhli u otázky 7, kdy správně odpovědělo pouze 42,86 % žáků.

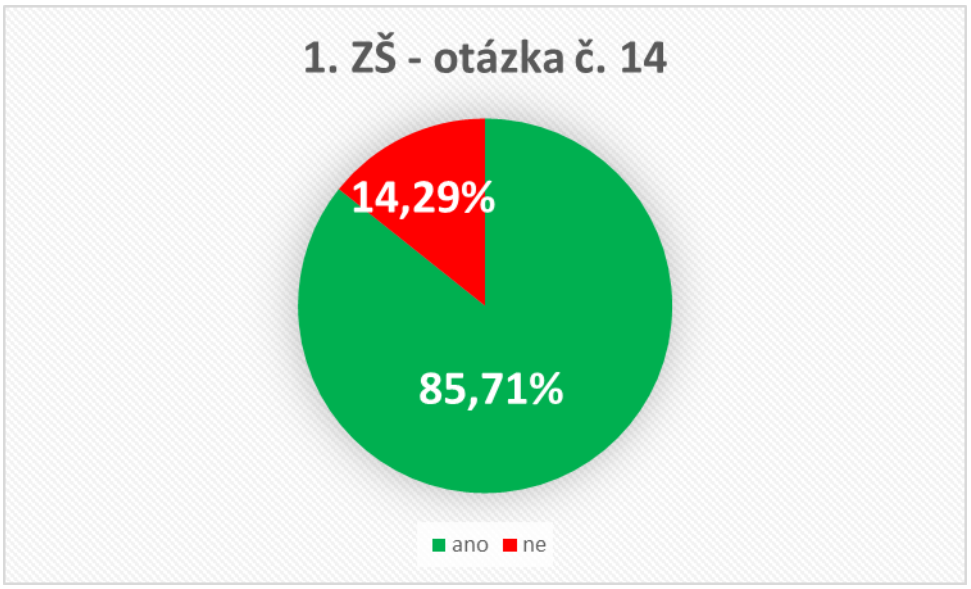

Obrázek 20 - odpovědi žáků 1. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]

Bylo zjištěno, že z 1. základní školy se besedy či přednášky od hasičů, záchranářů či policistů zúčastnilo 85,71 % žáků.

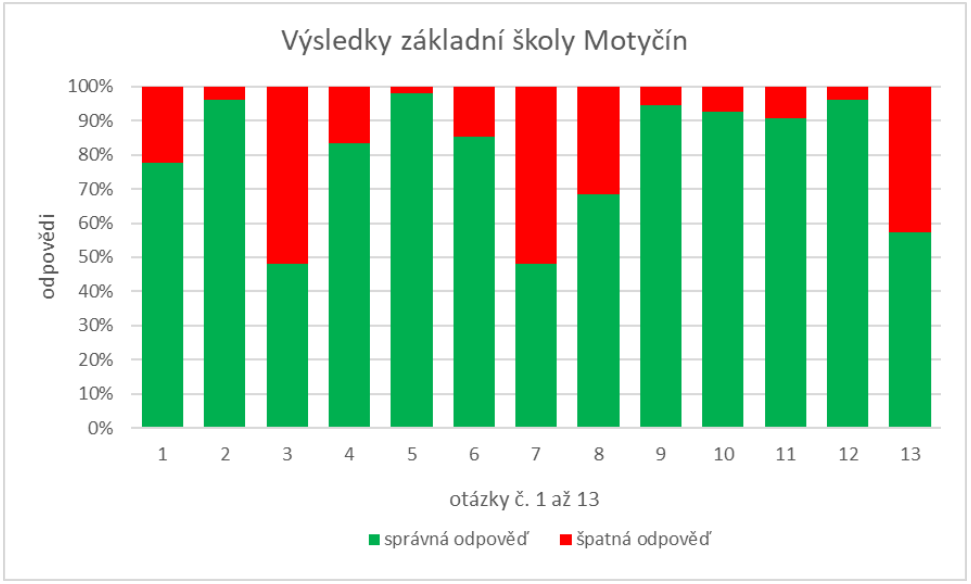

Obrázek 21 - odpovědi žáků ZŠ Motyčín na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]

Žáci ze základní školy Motyčín byli nejvíce úspěšní u otázky 5, kdy 98,15 % z nich odpovědělo dobře. Naopak nejméně žáků odpovědělo správně na otázky 3 a 7, kdy u obou těchto otázek správně odpovědělo 48,15 % žaků.

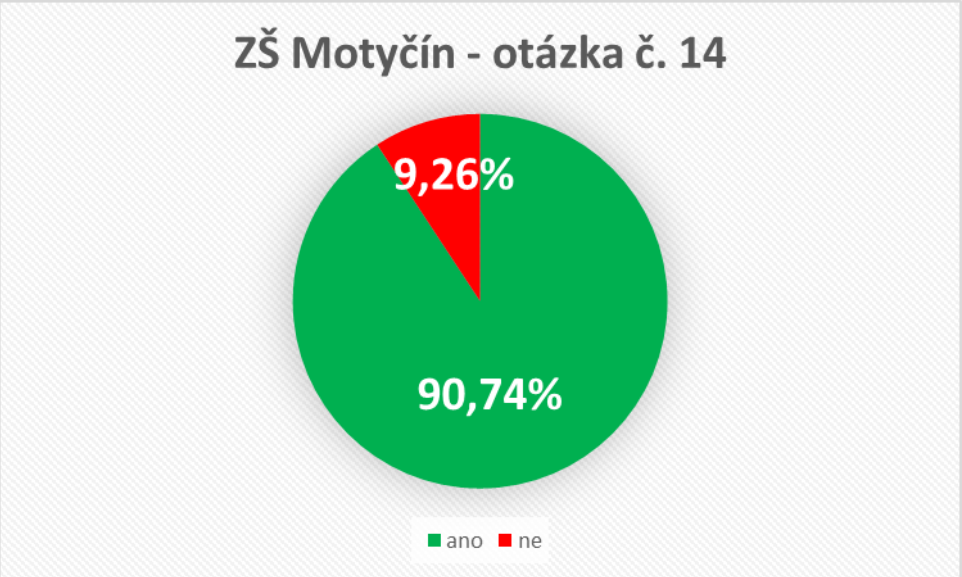

Obrázek 22 - odpovědi žáků ZŠ Motyčín na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]

Graf na obrázku 22 znázorňuje procentuální počet žáků základní školy Motyčín, kteří se zúčastnili besedy či přednášky od hasičů, záchranářů či policistů. Jedná se o 90,74 % žáků.

Na obrázcích 23 až 26 jsou uvedeny grafy, které prezentují celkové výsledky žáků z jednotlivých škol.

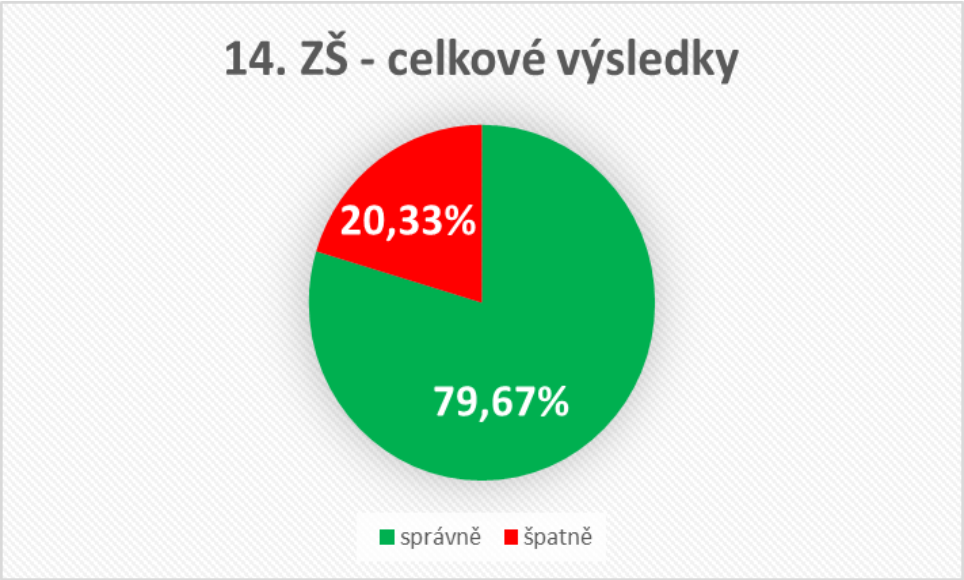

Obrázek 23 – celkové výsledky 14.ZŠ [zdroj: autor práce]

Na grafu na obrázku 23 jsou znázorněny počty správných a špatných odpovědí 14. základní školy. Celkový počet odpovědí žáků 14. základní školy na otázky 1 až 13 byl 728. Toto číslo bylo vypočteno vynásobením počtu žáků (56) a počtu otázek (13). Jinými slovy, pokud by všichni žáci 14. základní školy (tedy 56 žáků) odpověděli správně na každou z otázek 1 až 13, byl by jejich celkový počet správných odpovědí 728 (100 %). Počet odpovědí, kteří žáci 14. základní školy opravdu zvolili dobře, byl 580 (z nejvyššího možného počtu 728), tedy 76,67 % z celkového počtu odpovědí. Špatných odpovědí vybrali žáci 14. základní školy 148, tedy 20,33 % z celkového počtu odpovědí.

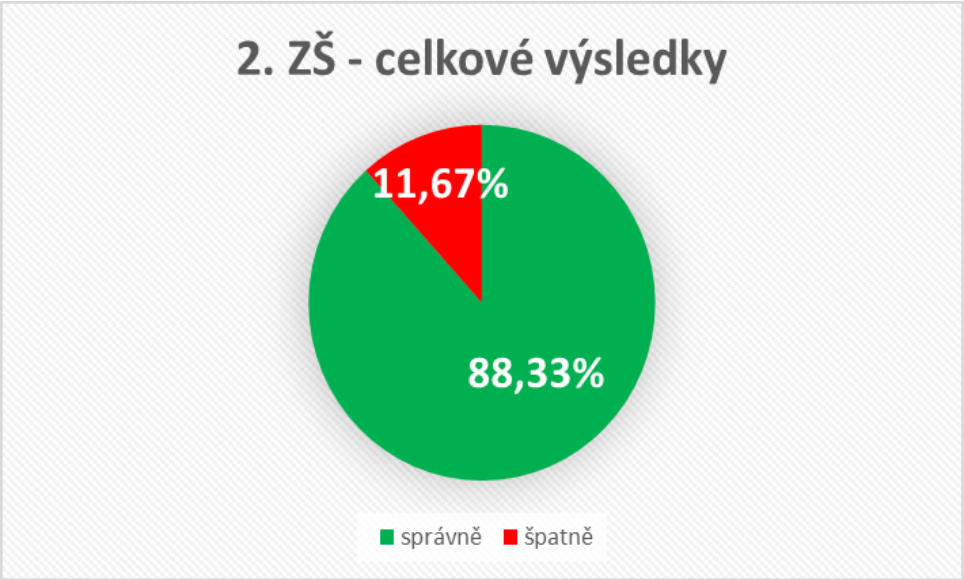

Obrázek 24 – celkové výsledky 2. ZŠ [zdroj: autor práce]

Do dotazníkového šetření bylo zahrnuto 60 žáků ze 2. základní školy. Celkový počet jejich odpovědí na otázky 1 až 13 je 780 (výsledek vynásobení počtu žáků a počtu otázek). V grafu na obrázku 24 je zjevné, že z celkového počtu odpovědí měli žáci 2. základní školy celkem 689 odpovědí (88,33 % odpovědí) správně. Chybně žáci vybrali 91 odpovědí, tedy 11,67 % odpovědí.

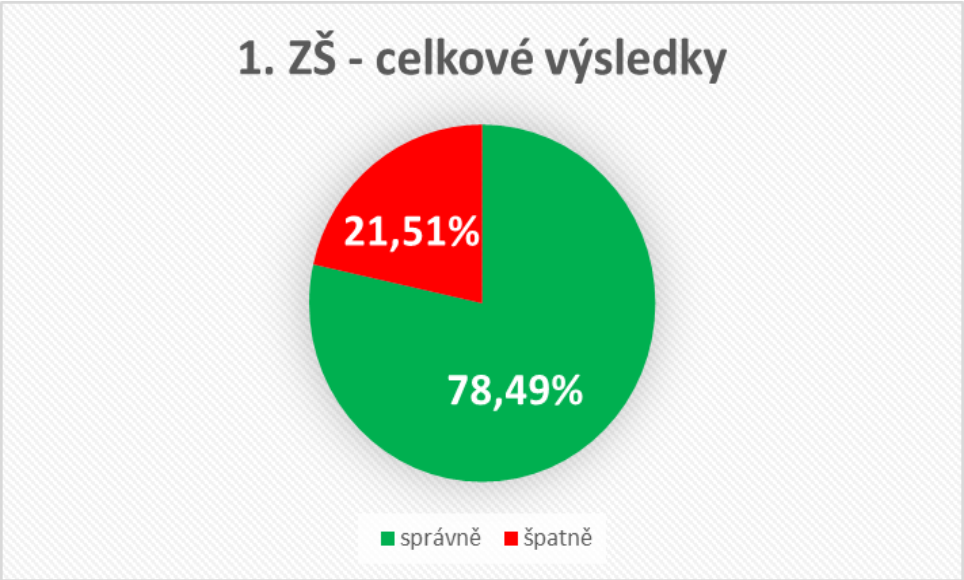

Obrázek 25 – celkové výsledky 1.ZŠ [zdroj: autor práce]

Na 1. základní škole dotazník vyplnilo 49 žáků. Z vynásobení počtu žáků (49) a počtu otázek (13) vyplývá, že celkový počet odpovědí žáků 1. základní školy na otázky 1 až 13 byl 637. Z toho správných odpovědí bylo přesně 500, tedy 78,49 %, a chybných odpovědí 137, tedy 21,51 %.

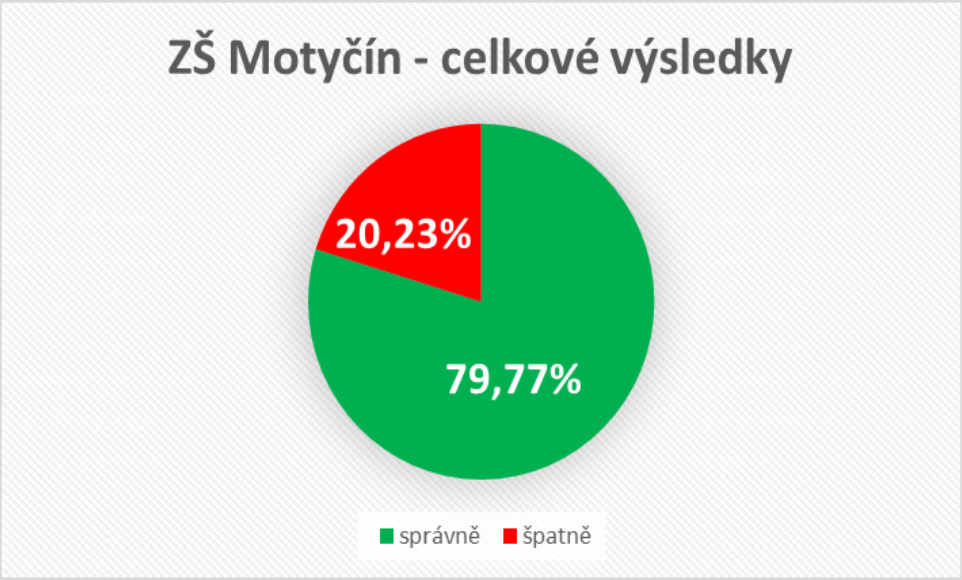

Obrázek 26 – celkové výsledky ZŠ Motyčín [zdroj: autor práce]

Množství správných a špatných odpovědí žáků motyčínské základní školy na otázky 1 až 13 je patrné z grafu na obrázku 26. Celkový počet odpovědí žáků ZŠ Motyčín na otázky 1 až 13 je 702. Toto číslo bylo vypočteno vynásobením počtu žáků (54) a počtu otázek (13). Z tohoto počtu žáci vybrali 560 korektních odpovědí (tedy 79,77 %) a 142 chybných odpovědí (20,23 %).

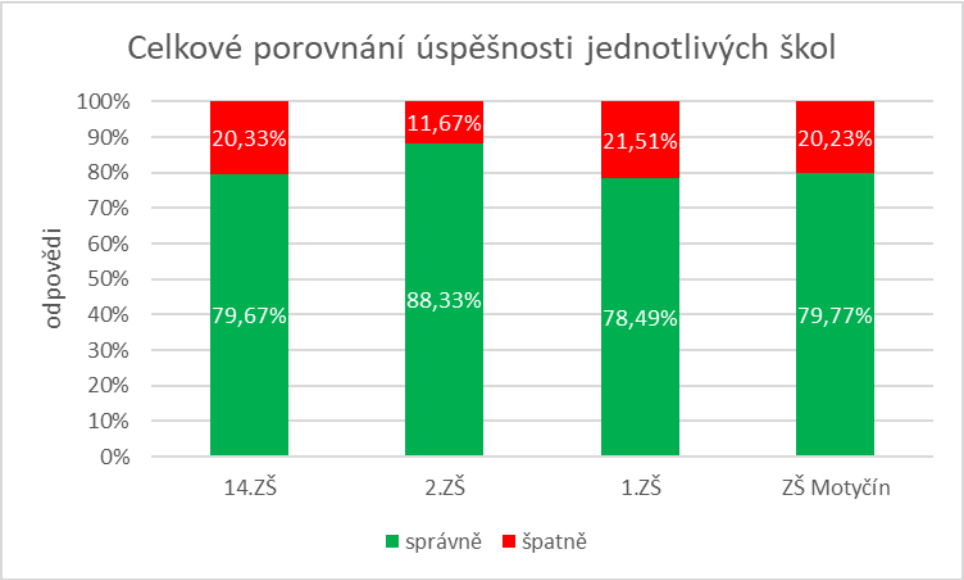

Obrázek 27 - porovnání úspěšnosti jednotlivých ZŠ [zdroj: autor práce]

V grafu na obrázku 27 je porovnána úspěšnost jednotlivých škol při řešení otázek 1 až 13. Nejlepšího výsledku dosáhli žáci 2. základní školy, kteří zakroužkovali správně 88,33 % odpovědí. Procentuální počty odpovědí žáků tří zbývajících škol jsou navzájem podobné. Z celkového počtu odpovědí zvolili správně žáci 14. základní školy 79,67 % odpovědí, žáci 1. základní školy 78,49 % odpovědí a žáci ZŠ Motyčín 79,77 % odpovědí.

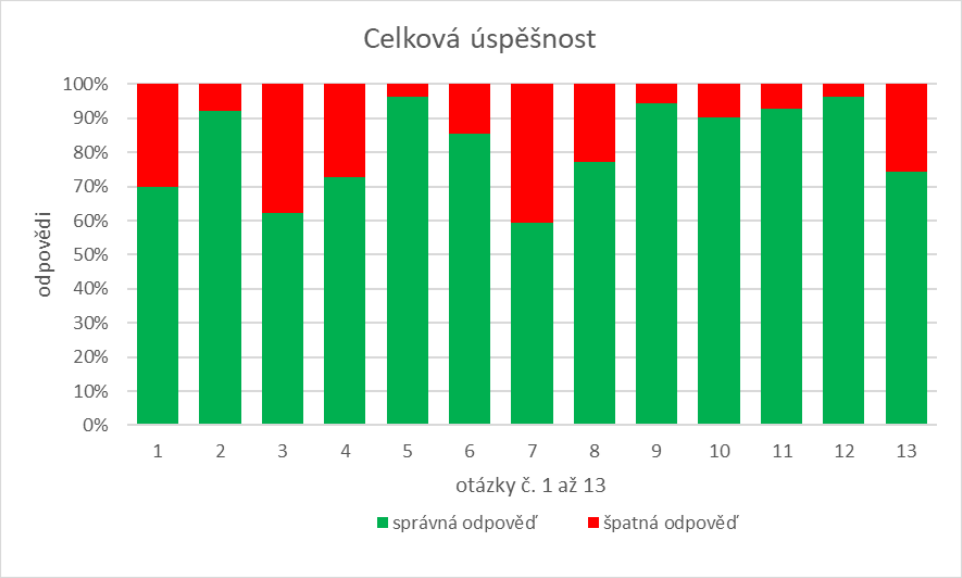

Obrázek 28 - odpovědi žáků všech ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]

Celková úspěšnost všech zkoumaných škol (dohromady) při řešení otázek 1 až 13 je znázorněna v grafu na obrázku 28. Nejlépe žáci posuzovaných základních škol odpovídali na otázky 5 a 12, kdy u obou těchto otázek zvolilo správnou odpověď 211 žáků (96,35 %) z celkového počtu 219 žáků. Naopak nejvíce chyb žáci zkoumaných škol udělali u otázky 7, kdy správně odpovědělo 130 žáků (59,36 %) z celkového počtu 219 žáků.

6 DISKUZE

Bakalářská práce se zabývá zhodnocením připravenosti žáků vybraných základních škol kladenského regionu na řešení mimořádných událostí.

Vzdělávání žáků na základních školách v České republice představuje zásadní pilíř jejich rozvoje a přípravy na budoucnost. Současně je kladen důraz na připravenost žáků na řešení mimořádných událostí, které mohou ovlivnit bezpečnost žáků. Dobře informovaný žák je schopen účinněji předcházet vzniku mimořádné události, v případě jejího vzniku jí dokáže čelit a zajistit bezpečnost, jak svoji vlastní, tak pomoc ostatním ohroženým osobám.

Ve vzdělávacím procesu na základních školách je třeba klást důraz na povědomí žáků o mimořádných událostech a jejich možných důsledcích. To zahrnuje seznámení s postupy v případě různých situací, jako jsou například požáry, povodně či úniky nebezpečných chemických látek. Důležitou součástí vzdělávacího procesu je také osvojení dovedností pro aktivní reakci a spolupráci v takových situacích.

Problematika vzdělávání žáků v této oblasti vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje nejenom teoretické vzdělávání žáků, ale také praktické ukázky činností prováděných v souvislosti s překonáním mimořádných událostí. Z toho důvodu jsou vykonávány akce, besedy či projekty, jež jsou využity jako rozšíření výuky.

V bakalářské práci byly ověřovány znalosti žáků vybraných základních škol o problematice mimořádných událostí. Analýza získaných dat ukázala, že každá ze zkoumaných základních škol dosáhla celkové úspěšnosti vyšší než 79 %, což je znázorněno v grafu na obrázku 27. Tato vysoká úspěšnost naznačuje solidní povědomí a připravenost žáků v této oblasti. Jejich znalosti lze považovat za

vysoce uspokojivé, což svědčí o kvalitním vzdělávacím procesu na těchto školách. Efektivita vzdělávání a preventivně výchovné činnosti v oblasti ochrany obyvatelstva na základních školách je autorem bakalářské práce považována za vysokou, pokud je brána v úvahu výše uvedená úspěšnost žáků. Právě prostřednictvím systematického začleňování těchto témat do výuky a dalších výchovně vzdělávacích aktivit mohou školy přispět k vytvoření informované a připravené mladé generace. Výsledky výzkumu naznačují, že tato strategie může být účinným prostředkem k zajištění bezpečnosti a ochrany občanů v případě mimořádných událostí. Celkově lze konstatovat, že výsledky zkoumání znalostí žáků kladenských základních škol v oblasti mimořádných událostí jsou povzbudivé. Navíc naznačují, že preventivně výchovná činnost na těchto školách je efektivní a přináší očekávané výsledky. Je důležité pokračovat v tomto směru a neustále zdokonalovat metody a obsah preventivně výchovné činnosti, aby žáci základních škol dokázali čelit mimořádným událostem ještě lépe.

Celkově nejlépe zodpovídanými otázkami byly otázky 5 a 12, kdy na obě tyto otázky správně odpovědělo 211 žáků (96,35 %) z celkového počtu 219 žáků, jak je znázorněno na grafu na obrázku 28.

V otázce 12 byla zkoumaná znalost žáků o zvuku sirény, který zaznívá každou první středu v měsíci ve 12:00. Na podobnou otázku se ptala žáků základních škol ve rámci své bakalářské práce Lucie Machová. Její bakalářská práce analyzovala znalosti žáků základní školy o mimořádných událostech. Zkoumala jednu základní školu, konkrétně Základní školu Žďár nad Sázavou, Švermova 4. Počet respondentů z 9. tříd byl 56, tedy zhruba o tři čtvrtiny nižší, než počet respondentů v této bakalářské práci. V bakalářské práci Lucie Machové odpovědělo na otázku týkající se významu sirén, které zaznívají každou první středu v měsíci ve 12:00, správně 100 % respondentů. Z tohoto porovnání vyplývá, že obě srovnávané bakalářské práce dosáhly vysokého procenta

správných odpovědí na danou otázku. Nicméně je zde drobný rozdíl, kdy porovnávaná otázka dosáhla 100% úspěšnosti v bakalářské práci Machové a 96,35% úspěšnosti v této bakalářské práci. Tento rozdíl mohl být způsoben rozdílnou velikostí vzorku respondentů. Obě práce se shodují v tom, že žáci zvuk sirény každou první středu v měsíci ve 12:00 znají a vědí, že se jedná pouze o zkušební tón, a tudíž jim nehrozí žádné nebezpečí. [39]

Druhou nejlépe zodpovídanou otázkou byla otázka 9, kterou zodpovědělo správně celkem 207 žáků (94,52 %) z celkového počtu 219 žáků. Tato otázka se týkala toho, jestli žáci vědí, jaké je číslo na zdravotnickou záchrannou službu. Zdravotnická záchranná služba nebyla v otázce přímo zmíněná, nýbrž byla popsána situace, nad kterou museli žáci zapřemýšlet a vyhodnotit, jaké číslo tísňového volání by v popsaném případě zavolali, přičemž správnou odpovědí byla možnost a), tedy číslo na zdravotnickou záchrannou službu - 155. Autor hodnotí pozitivně, že žáci dokázali situaci správně vyhodnotit. Znalost telefonních čísel na linky tísňového volání je důležitá, a neméně podstatná je schopnost vyhodnotit, jakou tísňovou linku zavolat v jaké situaci. Tomáš Pánik se ve své bakalářské práci v roce 2019 zaměřil na Analýzu postupů a výsledky vzdělávání žáků základních škol v oblasti civilní ochrany na Slovensku. V rámci jeho šetření byla žákům 9. tříd položena otázka týkající se znalosti telefonního čísla na zdravotnickou záchrannou službu. V jeho práci byla odpovědělo správně 68 žáků (98,55 %) z celkového počtu 69 žáků. Žáci zkoumaní v Pánikově bakalářské práci měli o 4 % vyšší úspěšnost než v této bakalářské práci. Tento drobný rozdíl mohl být způsoben rozdílným počtem respondentů, či také tím, že otázka v Pánikově práci byla položena přímo, kdežto v rámci tohoto výzkumu museli žáci kromě znalosti čísla 155 prokázat také schopnost vyhodnocení popsané situace. U obou srovnávaných prací bylo v rámci posuzované otázky dosaženo podobného výsledku. [40]

Mezi procentuálně nejhůře zodpovídané otázky z dotazníku patřily otázky 1, 3 a 7. V rámci analýzy úspěšnosti odpovědí na otázky ve čtyřech zkoumaných základních školách bylo zjištěno, že otázka číslo 7, jež se týkala evakuace, vykazovala nejnižší míru úspěšnosti na 14. základní škole, 1. základní škole a Základní škole Motyčín. Navzdory tomu, že na 2. základní škole otázka 7 nebyla hodnocena jako nejméně úspěšná, je zcela evidentní, že při zahrnutí všech čtyř škol otázka 7 představuje otázku zodpovídanou nejhůře. Na tuto otázku správně odpovědělo 130 žáků (59,36 %) z celkového počtu dotazovaných žáků. Tato skutečnost je patrná z grafu na obrázku 28.

Tento výsledek je považován za nevyhovující. V rámci porovnání výsledků dosažených u otázky 7 v této bakalářské práci, s výsledkem publikovaným v bakalářské práci nazvané Preventivně výchovná činnost na základních školách v oblasti ochrany obyvatelstva z roku 2016, kde se autorka práce Pavla Kralovanská zabývá podobnou otázkou, byl zjištěn významný rozdíl mezi oběma výsledky. V téhle bakalářské práci jsou zaznamenány odpovědí 219 žáků, kteří se podíleli na výzkumu. Jejich úspěšnost u otázky 7 dosáhla 59,36 %. Na druhé straně, Kralovanská pracovala se 115 respondenty a zaznamenala 92 % správných odpovědí. Procentuální počet správných odpovědí na tuto otázku v bakalářské práci Kralovanské byl významně vyšší. Nebylo očekáváno, že Kralovanská dosáhne v rámci svého výzkumu u zkoumané otázky vyšší procentuální počet odpovědí, vzhledem k tomu, že jejími respondenty byli žáci mladší než respondenti v této bakalářské práci. Existuje několik faktorů, díky kterým může být tato skutečnost způsobena. Například je možné, že autorka Kralovanská pomohla svým respondentům lépe otázce porozumět, či její respondenti byli více motivováni k dosažení dobrých výsledků. I přes to, že evakuace je na všech zkoumaných základních školách pravidelně nacvičována, domnívám se, že by část žáků v případě opravdové evakuace nejednala správně.

Proto bych navrhla častější nácvik evakuace a intenzivnější zařazení tématu evakuace do výuky. [41]

Žáci z 2. základní školy měli nejvyšší procentuální počet chybných odpovědí u otázky 1, v rámci které byli žáci dotazováni na činnost, kterou by vykonali, pokud by na nich začalo hořet oblečení. 25 % žáků 2. základní školy odpovědělo na tuto otázku špatně. V bakalářské práci Analýza preventivně výchovné činnosti a příprava žáků základních škol na mimořádné události a krizové situace ve městě Milovice z roku 2018 uvádí autor Josef Saran, DiS., že nesprávně na podobnou otázku odpovědělo o něco více žáků, a to 33 % žáků z celkového počtu. Žáci volili špatné odpovědi z důvodu nedostatečného povědomí o tom, jak by měli adekvátně reagovat, pokud by na nich začalo hořet oblečení. Nesprávná možnost a) „Poběžím co nejrychleji k umyvadlu" mohla být žáky volena z důvodu, že žáci vnímají vodu jako prostředek k hašení ohně a věří, že by vodou mohli své hořící oblečení uhasit. Varianta c) „Poběžím k lidem, kteří jsou v mé blízkosti, aby mi pomohli" mohla být žáky vybírána proto, že žáci mají v nebezpečných situacích tendenci hledat pomoc od ostatních lidí. Věří, že ostatní lidé, kteří jsou poblíž, by mohli mít více znalostí o tom, jak se v případě hořícího oděvu zachovat, a mohli by jim poskytnout pomoc. Nesprávné reakce žáků na tuto otázku vycházejí z nedostatku znalostí o ohni. Rychlým pohybem je oheň podporován v hoření, kdežto válení zamezuje přístup kyslíku a oheň tak lze udusit. V obou srovnávaných bakalářských pracích byl výsledek obdobný. [42]

Zajímavý faktor, který vyžaduje podrobnější zkoumání, představují rozdílné úrovně úspěšnosti odpovědí na otázku 7 mezi čtyřmi zkoumanými základními školami. Zjištění ukazují na významné disproporce v počtu správně a chybně odpovídajících žáků mezi 2. základní školou a ostatními zkoumanými školami. Zatímco na 2. základní škole na otázku 7 správně odpovědělo 83,33 % žáků, na

14. základní škole se jednalo o 58,93 % žáků, na Základní škole Motyčín o 48,15 % žáků a na 1. základní škole dokonce o 42,86 % žáků, kteří odpověděli správně. Tento rozdíl může být způsoben několika faktory. Jedná se například o rozdílné metody výuky či odlišné přístupy učitelů na jednotlivých školách. Mezi školami se také pravděpodobně liší individuální schopnosti žáků. Takto významný rozdíl mezi odpověďmi žáků jednotlivých škol byl ale poměrně unikátní – u většiny ostatních otázek bylo procentuální množství správně a špatně odpovídajících žáků na jednotlivých školách relativně podobné. Z toho důvodu se autor práce domnívá, že u otázky 7 se jednalo o náhodnou odchylku, která mohla vzniknout například rozdílnými okolnostmi během vyplňování dotazníků na jednotlivých školách, či se jednalo o otázku, která byla pro žáky výrazně náročnější než ostatní otázky.

Výzkum bakalářské práce Lucie Čermákové byl zaměřen na problematiku ochrany člověka za mimořádných událostí, kdy autorka komparovala znalosti žáků chomutovských základních škol. Do svého průzkumu zahrnula tři chomutovské základní školy, celkový počet respondentů byl 113. Autorka stanovila hypotézu „Žáci alespoň jedné ze zkoumaných škol mají více jak 75 % úspěšnost v testovém šetření úrovně znalostí v oblasti problematiky OČMU.“. Hypotéza nebyla potvrzena. V rámci porovnání výsledků bakalářské práce Čermákové a této bakalářské práce, kdy obě práce byly zaměřeny na podobné téma, lze pozorovat významné rozdíly. Zatímco Čermáková v bakalářské práci zkoumala tři různé základní školy a žádná z nich nedosáhla celkové úspěšnosti vyšší než 75 %, v této bakalářské práci byly zkoumány čtyři základní školy a ve všech čtyřech byla zaznamenána celková úspěšnost vyšší než 75 %. Rozdílná úspěšnost žáků chomutovských škol a žáků kladenských škol může být ovlivněna řadou faktorů, z nichž jeden by mohl být vyšší stupeň náročnosti otázek, které byly položeny žákům chomutovských škol. Zatímco pár otázek bylo obdobných jak pro chomutovské, tak pro kladenské žáky, většina otázek

pro chomutovské žáky pravděpodobně vyžadovala vyšší míru odbornosti nebo složitějšího uvažování. To mohlo zahrnovat formulaci otázek, které vyžadovaly hlubší porozumění, a tudíž mohly otázky být pro žáky chomutovských škol náročnější. Tato diferenciace v náročnosti otázek mohla přispět k rozdílným úrovním úspěšnosti mezi chomutovskými a kladenskými školami. [43]

V rámci zvýšení připravenosti žáků kladenských základních škol na řešení mimořádných událostí jsou navržena opatření a zlepšení, která by mohla přispět k posílení schopností a kompetencí žáků kladenských základních škol v této oblasti. Po analýze výsledků dotazníkového průzkumu došla autorka k závěru, že by školy měly aktivně podporovat vztahy a spolupráci se složkami integrovaného záchranného systému, především s hasičským záchranným sborem, zdravotnickou záchrannou službou a policií. Tato spolupráce by mohla zahrnovat častější konání besed a cvičení ve spolupráci se zástupci vybraných složek IZS, které by poskytly žákům přímý kontakt s profesionály a praktické zkušenosti.

Analýza výsledků odpovědí žáků na otázku č. 14, která se zabývala účastí žáků na besedách či přednáškách od příslušníků hasičského záchranného sboru, Policie ČR či zaměstnanců zdravotnické záchranné služby, ukázala zajímavou souvislost účastí žáků na těchto besedách se znalostmi žáků v oblasti problematiky mimořádných událostí. Z analýzy výsledků vyplývá, že největší procentuální počet žáků, kteří se takovéto besedy zúčastnili, byl na 2. základní škole, což lze pozorovat v grafech na obrázcích 14 a 18. 2. základní škola zároveň měla mezi porovnávanými základními školami největší procentuální úspěšnost, jak je znázorněno na obrázku 27. Naopak na 14. základní škole, kde byla nejnižší účast žáků na besedách, byla úspěšnost žáků při vyplňování dotazníku stále vysoká, nejednalo se o školu s celkovou nejhorší procentuální úspěšností. To naznačuje, že účast na besedách není jediným faktorem ovlivňujícím úroveň

znalostí žáků. Nicméně i přes tuto skutečnost je pořádání takovýchto besed důležité pro komplexní přípravu žáků na řešení mimořádných událostí.

Vzhledem k velké procentuální neúspěšnosti žáků u otázky týkající se evakuace, by měly školy nacvičovat evakuaci častěji, než doposud. Významně přispět k realističnosti a autentičnosti celého procesu nácviku evakuace může zahrnutí složek IZS do simulovaných evakuačních cvičení. Přítomností IZS je nejen zvýrazněna vážnost situace, ale také posíleno vnímání naléhavosti evakuace. Účastí IZS je vytvořeno prostředí, které lépe simuluje skutečné podmínky a pomáhá účastníkům cvičení reálněji vnímat situaci. Tato autentičnost je klíčová pro efektivní přenos učení a schopnost reagovat na mimořádné události. Z toho důvodu by měly školy zvážit možnost aktivního zapojení členů IZS do průběhu evakuačního cvičení.

Dalším opatřením navrženým pro zvyšování připravenosti žáků na řešení mimořádných událostí a posílení bezpečnosti ve školním prostředí je pořádání exkurzí, např. na vybraná pracoviště IZS.

Exkurze by měly být zařízené tak, aby během nich mohli žáci participovat na praktických cvičeních a simulacích mimořádných událostí, což by jim umožnilo aplikovat teoretické znalosti v reálném prostředí. Aktivní účast na těchto cvičeních by posílila schopnost žáků správně reagovat v situacích, které vyžadují okamžitou akci a rozhodování.

7 ZÁVĚR

Cílem bakalářské práce bylo posoudit připravenost žáků základních škol kladenského regionu na řešení mimořádných událostí. V rámci analýzy byl použit kvantitativní výzkum realizovaný formou dotazníkového šetření. Z provedené analýzy vyplývá, že celková procentuální úspěšnost žáků na každé ze čtyř zkoumaných škol přesáhla 79 %, což svědčí o relativně dobré připravenosti žáků a nasvědčuje tomu, že preventivně výchovná činnost na těchto školách je efektivní.

V teoretické části práce byly definovány klíčové pojmy a shrnuta problematika ochrany obyvatelstva, mimořádných událostí a integrovaného záchranného systému. Byla zde rozebrána také preventivně výchovná činnost a požární prevence na základních školách. V praktické části jsou prezentovány a zhodnoceny výsledky.

Bakalářské práce nabízí možnost využití v praxi pro zúčastněné školy, které mohou vycházet ze zjištěných výsledků a doporučení pro další zlepšení přípravy žáků. Mimo jiné práce přináší nový pohled na připravenost žáků na řešení mimořádných událostí a poskytuje návrhy pro zlepšení a rozvoj vzdělávacího systému. I přes uspokojivé výsledky žáků by školy měly výuce v této oblasti i nadále přikládat dostatečný význam.

8 SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IZS – Integrovaný záchranný systém

HZS – Hasičský záchranný sbor

ČR – Česká republika

ZŠ – základní škola

9 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

[1] *Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*.

[2] *Modul J - ochrana obyvatelstva a krizové řízení pro pedagogické pracovníky*. Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2019. ISBN 978-80-7616-048-4.

[3] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://vlada.gov.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

[4] *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030* [online]. [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-oob-2025-2030-pdf.aspx

[5] ŘEHÁK ML., David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. ISBN 978-80-7385-220-7.

[6] *Analýza hrozeb pro Českou republiku*. 2015.

[7] SVOBODA, Bohuslav. *Ochrana obyvatelstva I*. Brno: Vysoká škola Karla Engliše, 2013. ISBN 978-80-86710-66-2.

[8] *Vyhláška č. 380/2002 Sb. Vyhláška Ministerstva vnitra k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva*.

[9] MERTOVÁ, Markéta a Jitka SLANÁ REISSMANNOVÁ. *Ochrana člověka za mimořádných událostí - metodický materiál pro učitele ZŠ*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2021. ISBN 978-80-7616-091-0.

[10] MARÁDOVÁ, Eva. *Ochrana člověka za mimořádných událostí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-24-5.

[11] ZPĚVÁK, Aleš, František FÍLA, Tereza JONÁKOVÁ a Jiří VÍŠEK. *Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2014. ISBN 987-80-7452-004-0.

[12] VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5498-0.

[13] *Nouzové přežití* [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/informace-pro-informace-pro-obcany-nouzove-preziti.aspx

[14] *Vyhláška č. 328/2001 Sb. Vyhláška Ministerstva vnitra o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému*.

[15] *Definice pojmu terorismus* [online]. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx

[16] *Prevence nehod a havárií, 2. díl: mimořádné události a prevence nežádoucích následků*. Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2009. ISBN 978-80-86973-73-9.

[17] *Radiační havárie* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: https://www.suro.cz/cz/radiacni-ochrana/radiacni-havarie

[18] *Zákon č. 263/2016. Atomový zákon*.

[19] *Požární ochrana* [online]. [cit. 2024-04-28]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/ministerstvo/pozarni-ochrana

[20] *You Need to Call 911 — Now What? How to Talk to the Emergency Dispatcher* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://minutesmatter.upmc.com/how-to-talk-to-the-emergency-dispatcher/

[21] HORÁK, Rudolf, Lenka DANIELOVÁ, Jan KYSELÁK a Ladislav NOVÁK. *Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu*. Praha: Linde Praha, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.

[22] ŠUBRT, Václav. *Aby nehořelo aneb protipožární abeceda*. 1. Praha: Rego, 2004. ISBN 80-86648-05-2.

[23] HANUŠKA, Zdeněk, Vilém ADAMEC, Michail ŠENOVSKÝ a Iva BREJZOVÁ. *Integrovaný záchranný systém*. 2. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2022. ISBN 978-80-7385-262-7.

[24] KAVAN, Štěpán. *Ochrana člověka a společnosti - vývoj vzdělávání v bezpečnostních tématech*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2020. ISBN 978-80-7422-753-0.

[25] BLAŽKOVÁ, Kateřina, David BUČEK, Daniel DITTRICH, et al. *Ochrana obyvatelstva a krizové řízení: skripta*. Praha: MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-62-0.

[26] *Prevention Education: The Role of Elementary Schools* [online]. [cit. 2024-05-01]. Dostupné z: https://www.informedfamilies.org/catalyst/the-role-of-elementary-schools

[27] KOLEKTIV AUTORŮ. *Učební texty pro kurzy požární prevence*. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2015. ISBN 978-80-86466-52-1.

[28] *Zpráva o činnosti Hasičského záchranného sboru České republiky v oblasti preventivně výchovné činnosti za rok 2023*. 2024.

[29] HALAŠKA, Jiří a Rebeka RALBOVSKÁ. *Ochrana obyvatelstva v případě krizových situací a mimořádných událostí nevojenského charakteru V*. Praha: ČVUT, Fakulta biomedicínského inženýrství, 2017. ISBN 978-80-01-06116-9.

[30] FRÉLICHOVÁ, Veronika, Adriana KÁBOVÁ, Šárka HAUZNEROVÁ a Martina KOLLEROVÁ. *Mimořádná události v globálních souvislostech -*

metodika pro učitele ZŠ. 2. Praha: Diakonie ČCE - Středisko humanitární a rozvojové spolupráce, 2019. ISBN 978-80-907574-0-0.

[31] *Záchranný kruh* [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: https://www.zachranny-kruh.cz/

[32] *Hasík CZ - preventivně výchovná činnost* [online]. [cit. 2024-03-04]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/

[33] CRUMMENERL, Rainer. *Hasiči*. Plzeň: Fraus, 2009. ISBN 978-80-7238-716-8.

[34] NOVÁKOVÁ, Jaroslava, Oldřich KRULÍK a Radek BUREŠ. *Úvod do bezpečnosti a krizového řízení I*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2011. ISBN 978-80-7251-343-7.

[35] *Koncepce požární prevence 2018-2021* [online]. [cit. 2024-02-21]. Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/koncepce-pozarni-prevence-2018-2021.aspx

[36] MARÁDOVÁ, Eva. *Ochrana dětí v každodenní práci školy*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2007. ISBN 978-80-86991-33-7.

[37] MIKULKA, Bohdan, Štěpán MIKULKA a Miroslav PIŇOS. *Výchova dětí v oblasti požární ochrany: Příručka pro učitele základních a speciálních škol*. Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2003.

[38] DANDOVÁ, Eva. *Bezpečnost a ochrana zdraví dětí ve školách*. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-373-7.

[39] MACHOVÁ, Lucie. *Analýza znalostí žáků základní školy o vybraných mimořádných událostech*. Kladno, 2023. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce PhDr. Monika Donevová, Ph.D.

[40] PÁNIK, Tomáš. *Analýza postupov a výsledky vzdelávania žiakov základných škôl v oblasti civilnej ochrany na Slovensku*. Kladno, 2019. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Ing. Filip Pazdera.

[41] KRALOVANSKÁ, Pavla. *Preventivně výchovná činnost na základních školách v oblasti ochrany obyvatelstva*. Kladno, 2016. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Kpt. Ing. Mgr. Hynek Černý.

[42] SARAN, Josef. *Analýza preventivně výchovné činnosti a příprava žáků základních škol na mimořádné události a krizové situace ve městě Milovice*. Kladno, 2018. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Kpt. Mgr. Karel Švanda.

[43] ČERMÁKOVÁ, Lucie. *Analýza a komparace znalostí žáků 9. tříd základních škol s výukou předmětu Ochrana člověka za mimořádných událostí*. Kladno, 2018. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze. Vedoucí práce Prof. Ing. Gustav Šafr, DrSc.

10 SEZNAM POUŽITÝCH OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - odpovědi žáků na otázku č. 1 [zdroj: autor práce]..... 33
Obrázek 2 - odpovědi žáků na otázku č. 2 [zdroj: autor práce] 34
Obrázek 3 - odpovědi žáků na otázku č. 3 [zdroj: autor práce] 35
Obrázek 4 - odpovědi žáků na otázku č. 4 [zdroj: autor práce]..... 36
Obrázek 5 - odpovědi žáků na otázku č. 5 [zdroj: autor práce] 37
Obrázek 6 - odpovědi žáků na otázku č. 6 [zdroj: autor práce] 38
Obrázek 7 - odpovědi žáků na otázku č. 7 [zdroj: autor práce]..... 39
Obrázek 8 - odpovědi žáků na otázku č. 8 [zdroj: autor práce] 40
Obrázek 9 - odpovědi žáků na otázku č. 9 [zdroj: autor práce] 41
Obrázek 10 - odpovědi žáků na otázku č. 10 [zdroj: autor práce]..... 42
Obrázek 11 - odpovědi žáků na otázku č. 11 [zdroj: autor práce]..... 43
Obrázek 12 - odpovědi žáků na otázku č. 12 [zdroj: autor práce]..... 44
Obrázek 13 - odpovědi žáků na otázku č. 13 [zdroj: autor práce]..... 45
Obrázek 14 - odpovědi žáků na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]..... 46
Obrázek 15 - odpovědi žáků 14. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce] .. 47
Obrázek 16 - odpovědi žáků 14. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce] 47
Obrázek 17 - odpovědi žáků 2. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce].... 48
Obrázek 18 - odpovědi žáků 2. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]..... 49
Obrázek 19 - odpovědi žáků 1. ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce] 49
Obrázek 20 - odpovědi žáků 1. ZŠ na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]..... 50
Obrázek 21 - odpovědi žáků ZŠ Motyčín na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce]
..... 50
Obrázek 22 - odpovědi žáků ZŠ Motyčín na otázku č. 14 [zdroj: autor práce]51
Obrázek 23 – celkové výsledky 14.ZŠ [zdroj: autor práce]..... 52
Obrázek 24 – celkové výsledky 2. ZŠ [zdroj: autor práce] 53
Obrázek 25 – celkové výsledky 1.ZŠ [zdroj: autor práce]..... 53

Obrázek 26 – celkové výsledky ZŠ Motyčín [zdroj: autor práce]..... 54
Obrázek 27 - porovnání úspěšnosti jednotlivých ZŠ [zdroj: autor práce]..... 55
Obrázek 28 - odpovědi žáků všech ZŠ na otázky č. 1 až 13 [zdroj: autor práce] 56

11 SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazníkové šetření

Příloha B: Procentuální počty odpovědí žáků jednotlivých škol na jednotlivé otázky

Příloha A: Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření

1. Co uděláš, pokud na tobě začne hořet oblečení?
    a. Poběžím co nejrychleji k umyvadlu.
    b. Zastavím se, lehnu si a začnu se kutálet (válet).
    c. Poběžím k lidem, kteří jsou v mé blízkosti, aby mi pomohli.

2. Jak se zachováš, pokud se nacházíš v místnosti, která je zakouřená od ohně?
    a. Budu se pohybovat při zemi, budu dýchat přes kapesník, tričko či jinou látku.
    b. Budu se snažit najít zdroj kouře.
    c. Vylezu co nejvýše – na skříň, stůl nebo jiné místo, abych byl/a co nejblíž stropu.

3. Tvůj dům začal hořet. Podařilo se ti dostat se ven, ale zjistil/a jsi, že uvnitř domu sis nechal/a telefon. Vrátíš se pro něj?
    a. Ano, můj telefon je pro mě důležitý.
    b. Pokud by hořelo málo, tak si pro něj rychle doběhnu.
    c. Ne, do hořícího domu se nebudu vracet.

4. U tebe doma začalo hořet. Jsi v místnosti, kde zatím nehoří. Kterou možnost vybereš?
    a. Půjdu ke dveřím, a pokud budou horké, otevřu je.
    b. Půjdu ke dveřím, a pokud budou horké, nebudu je otevírat.
    c. Ke dveřím nepůjdu, nebudu se snažit dostat pryč, protože se musím hlavně schovat.

5. Jsi na návštěvě v bytě tvého kamaráda/kamarádky, a začne hořet. Jak se budeš chovat?
    a. V bytě se co nejlépe schováš.
    b. Budeš se snažit dostat z hořícího bytu pryč.
    c. Nebudeš dělat nic, sedneš si a počkáš na záchranu.

6. Co bys dělal/a, kdyby ve škole hořelo?
    a. Snažil/a bych se proběhnout ohněm, abych se dostal/a pryč
    b. Nikomu bych o požáru neřekl/a.
    c. Varoval/a bych ostatní a zavolal/a linku 150.

7. Ve tvojí škole hoří a všichni se budou evakuovat. Jak se při evakuaci budeš chovat?
    a. Sbalím si všechny věci a půjdu se obléknout a přezout.
    b. Okamžitě poběžím pryč z budovy.
    c. Seřadím se s ostatními a půjdu v klidu za vyučujícím.

8. Jak bys jednal/a, pokud by ses při evakuaci ve škole ztratil/a (odpojil/a od své třídy)?
    a. Budu se snažit co nejrychleji opustit školu a poběžím domů.
    b. Připojím se k jiné třídě a nahlásím to vyučujícímu.
    c. Schovám se ve škole na takové místo, kde bych byl/a v bezpečí.

9. Jsi na návštěvě u tvých prarodičů. Tvoje babička náhle začne cítit prudkou bolest na hrudníku, a obtížně se jí dýchá. Jakou tísňovou linku zavoláš?
    a. 155
    b. 158
    c. 150

10. Voláš na tísňovou linku. Jaké informace uvedeš?
    a. Popíšu, co přesně se stalo.
    b. Budu na dispečera naléhat, ať co nejrychleji pošle záchranku.
    c. Představím se (kdo), popíšu událost (co), místo události (kde), nebudu zavěšovat.

11. Nacházíš se v objektu, kde došlo k úniku chemické látky. Jak budeš postupovat?
    a. Budu si chránit dýchací cesty a objekt opustím podle pokynů pracovníků objektu.
    b. Budu se snažit najít přesné místo, odkud chemická látka uniká.
    c. Půjdu do nejnižšího patra objektu, kde se schovám.

12. Každou první středu v měsíci ve 12:00 slyšíš zvuk sirény. Co to znamená?
    a. Jedná se o pravidelné testování sirén, zda fungují, jak mají.
    b. Znamená to, že mi hrozí nebezpečí a musím se okamžitě ukrýt.
    c. Tímto signálem se svolávají hasiči k pravidelnému cvičení.

13. V ČR se používá pouze jediný varovný signál – všeobecná výstraha. Jedná se o kolísavý tón sirény po dobu 140 vteřin, který může být až třikrát opakován. Jakmile ho uslyšíš:
    a. Otevřu okna dokořán, abych zajistil/a čerstvý vzduch.
    b. Zachovám klid, nemusím nic dělat, tento signál je pouze zkušební.
    c. Zapnu rádio nebo televizi, kde se dozvím, co mám dělat.

14. Účastnil/a ses někdy (v rámci školy) besedy/přednášky od hasičů/záchranářů/policistů?
    a. Ano.
    b. Ne.

Příloha B: Procentuální počty odpovědí žáků jednotlivých škol na jednotlivé otázky

otázka	odpověď	jednotlivé základní školy			
		14.ZŠ	2.ZŠ	1.ZŠ	ZŠ Motyčín
1	a	33,93 %	21,67 %	16,33 %	14,81 %
	b	58,93 %	75,00 %	67,35 %	77,78 %
	c	7,14 %	3,33 %	16,33 %	7,41 %
2	a	89,29 %	93,33 %	89,80 %	96,30 %
	b	3,57 %	0,00 %	10,20 %	3,70 %
	c	7,14 %	6,67 %	0,00 %	0,00 %
3	a	7,14 %	0,00 %	4,08 %	7,41 %
	b	28,57 %	18,33 %	44,90 %	44,44 %
	c	64,29 %	81,67 %	51,02 %	48,15 %
4	a	12,50 %	5,00 %	18,37 %	7,41 %
	b	69,64 %	76,67 %	59,18 %	83,33 %
	c	17,86 %	18,33 %	22,45 %	9,26 %
5	a	1,79 %	1,67 %	0,00 %	0,00 %
	b	91,07 %	96,67 %	100,00 %	98,15 %
	c	7,14 %	1,67 %	0,00 %	1,85 %
6	a	7,14 %	5,00 %	12,24 %	9,26 %
	b	8,93 %	6,67 %	4,08 %	5,56 %
	c	83,93 %	88,33 %	83,67 %	85,19 %
7	a	1,79 %	5,00 %	10,20 %	11,11 %
	b	39,29 %	11,67 %	46,94 %	40,74 %
	c	58,93 %	83,33 %	42,86 %	48,15 %
8	a	16,07 %	10,00 %	30,61 %	29,63 %
	b	80,36 %	88,33 %	69,39 %	68,52 %
	c	3,57 %	1,67 %	0,00 %	1,85 %
9	a	94,64 %	93,33 %	95,92 %	94,44 %
	b	1,79 %	0,00 %	0,00 %	3,70 %
	c	3,57 %	6,67 %	4,08 %	1,85 %
10	a	16,07 %	3,33 %	8,16 %	1,85 %
	b	1,79 %	1,67 %	0,00 %	5,56 %
	c	82,14 %	95,00 %	91,84 %	92,59 %
11	a	92,86 %	91,67 %	95,92 %	90,74 %
	b	3,57 %	5,00 %	2,04 %	3,70 %
	c	3,57 %	3,33 %	2,04 %	5,56 %
12	a	96,43 %	100,00 %	91,84 %	96,30 %
	b	3,57 %	0,00 %	2,04 %	3,70 %
	c	0,00 %	0,00 %	6,12 %	0,00 %
13	a	10,71 %	6,67 %	12,24 %	5,56 %
	b	16,07 %	8,33 %	6,12 %	37,04 %
	c	73,21 %	85,00 %	81,63 %	57,41 %
14	a	78,57 %	93,33 %	85,71 %	90,74 %
	b	21,43 %	6,67 %	14,29 %	9,26 %